

Møte mandag den 23. april kl. 12

President: *Kirsti Kolle Grøndahl*

Dagsorden (nr. 75):

1. Innstilling fra kommunalkomiteen om asyl- og flyktningepolitikken i Norge og om forslag fra stortingsrepresentant Odd Einar Dørum om å gjennomgå lover, forskrifter og praksis for å sikre forfulgte kvinner bedre beskyttelse (Innst. S. nr. 197 (2000-2001), jf. St.meld. nr. 17 (2000-2001) og Dokument nr. 8:67 (2000-2001))
2. Innstilling fra kommunalkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Per-Kristian Foss, Sverre J. Hoddevik og Erna Solberg om forenklinger og forbedringer i byggesaksbehandlingen (Innst. S. nr. 199 (2000-2001), jf. Dokument nr. 8:59 (2000-2001))
3. Innstilling fra justiskomiteen om forslag fra stortingsrepresentant Øystein Djupedal om endringer i finansavtaleloven om innføring av opplysningsplikt for bankene om forventede årlige gebyrutgifter (Innst. S. nr. 202 (2000-2001), jf. Dokument nr. 8:48 (2000-2001))
4. Forslag fra stortingsrepresentant Kristin Krohn Devold på vegne av Høyre og Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 4. april 2001 (Jf. Innst. O. nr. 60):
«Stortinget ber Regjeringen fremme regelendringer som sikrer at kvalifiserte brudd på vilkårene for samfunnsstraff som hovedregel medfører overføring til soning.»
5. Forslag fra stortingsrepresentant Jan Simonsen på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 4. april 2001 (Jf. Innst. O. nr. 60):
«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om at samfunnsstraff kun kan idømmes som tilleggsstraff ved betingede dommer.»
6. Referat

Presidenten: Stortingets president *Kirsti Kolle Grøndahl* og representantene *Jon Lilletun*, *Anne Brit Stråtveit*, *Valgerd Svarstad Haugland*, *Rikke Lind*, *Einar Olav Skogholt*, *Per Roar Bredvold*, *Karin Andersen*, *Leif Lund*, *Lodve Solholm*, *Petter Løvik*, *Steinar Bastesen*, *Oddbjørg Ausdal Starrfelt*, *Magnhild Meltveit Kleppa* og *Ane Sofie Tømmerås*, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Følgende innkalte vararepresentanter har tatt sete:

For Vest-Agder fylke: *Rolf Terje Klungland*

For Hedmark fylke: *Nils Amund Røhne*

For Nordland fylke: *Lisbeth Holand*, *Bjørnar Olsen* og *Kari Brudevoll*

For Oslo: *Ann Kathrine S. Tornås* og *Anders C. Sjaastad*

For Rogaland fylke: *Torill Haaland Horpestad*

For Sogn og Fjordane fylke: *Håkon Giil*

For Østfold fylke: *Morten Olsen*

Fra representantene *Eirin Faldet* og *Anita Apelthun Sæle* foreligger meddelelser om at de innvilgede permi-

sjoner for tidsrommet fra og med 23. april til og med 26. april endres til å gjelde i henholdsvis tidsrommet fra og med 23. april til og med 25. april og tidsrommet fra og med 24. april til og med 26. april. – Disse meddelelser tas til etterretning.

Det foreligger en rekke permisjonssøknader:

- fra representanten *Hilde Frafjord Johnson* om permisjon i dagene 23. og 24. april for etter invitasjon å holde foredrag i Amsterdam og Haag
- fra Arbeiderpartiets stortingsgruppe om sykepermisjon for representanten *Gunhild Øyangen* fra og med 23. april og inntil videre
- fra Senterpartiets stortingsgruppe om permisjon for representanten *Tor Nymo* i dagene 23. og 24. april for å delta som valgobservatør for Organisasjonen for sikkerhet og samarbeid i Europa ved valget i Montenegro
- fra representanten *Einar Steensnæs* om permisjon i dagene 25. og 26. april for etter invitasjon å delta i offisielt besøk til Cuba
- fra Arbeiderpartiets stortingsgruppe om velferdspermisjon for representanten *Gunn Karin Gjøl* i tiden fra og med 2. mai til og med 10. mai

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknadene behandles straks og innvilges.
2. Vararepresentantene, for Rogaland fylke *Olaf Gjedrem*, for Troms fylke *Rita H. Roaldsen* og for Sør-Trøndelag fylke *Inga Balstad* og *Joar T. Brobakk*, innkalles for å møte i permisjonstiden.

Presidenten: *Olaf Gjedrem* og *Rita H. Roaldsen* er til stede og vil ta sete.

Valg av settepresident

Presidenten: Presidenten vil foreslå at det velges en settepresident for Stortingets møter i inneværende uke – og anser det som vedtatt.

Presidenten ber om forslag på settepresident.

Hill-Marta Solberg (A) (fra salen): Jeg foreslår *Kjell Engebretsen*.

Presidenten: *Kjell Engebretsen* er foreslått som settepresident. – Andre forslag foreligger ikke, og *Kjell Engebretsen* er enstemmig valgt.

Statsråd *Sylvia Brustad* overbrakte seks kgl. proposisjoner (se under Referat).

Sak nr. 1

Innstilling fra kommunalkomiteen om asyl- og flyktningepolitikken i Norge og om forslag fra stortingsrepresentant Odd Einar Dørum om å gjennomgå lover, forskrifter og praksis for å sikre forfulgte kvinner bedre beskyttelse (Innst. S. nr. 197 (2000-2001), jf. St.meld. nr. 17 (2000-2001) og Dokument nr. 8:67 (2000-2001))

Presidenten: Etter ønske fra kommunalkomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 1 time og 40 minutter, og at taletiden blir fordelt slik på gruppene: Arbeiderpartiet 25 minutter, Kristelig Folkeparti, Høyre og Fremskrittspartiet 15 minutter hver, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti 10 minutter hver, Venstre og Tverrpolitisk Folkevalgte 5 minutter hver.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg av hovedtalerne for hver partigruppe og frem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Erna Solberg (H) (ordfører for saken): Denne våren har det vist seg at norsk utlendingsadministrasjon er inne i en alvorlig krise. Saksbehandlingstiden for mange saker er blitt helt uakseptabel, de administrative rutinene i UDI er blitt sterkt kritisert. Informasjonsflyten til søkere og UDIs samarbeidspartnere er også blitt sterkt kritisert i en rekke avisoppslag og artikler.

Avisoppslagene har vært mange denne våren, men jeg tror at mange av de stortingsrepresentantene som jobber med innvandrings spørsmål, også vet at mailene med enkeltsaker og erfaringer har vært flere enn antall avisoppslag. Det er nemlig slik at det for mange oppleves som om vi har et utlendingssystem som har gått totalt i kaos. Praktiseringen av selve asylregelverket er også blitt kritisert. Dette skjer selvfølgelig på bakgrunn av endringer som har vært gjort, og på bakgrunn av et stort inntak av flyktninger og mange asylsøkere de senere årene. Men bildet er at det er behov for å gjøre mye for å få utlendingsadministrasjonen til å fungere.

Den innstillingen vi behandler i dag, tar utgangspunkt i St.meld. nr. 17, «Asyl- og flyktningpolitikken i Norge», og Dokument nr. 8:67, et forslag fra Odd Einar Dørum om å sikre forfulgte kvinner bedre beskyttelse. Den omhandler i like stor grad en rekke saker som ikke er tatt opp i Regjeringens stortingsmelding, med adresse til den utviklingen som har vært knyttet til utlendingsadministrasjonen det siste halve året, og som i liten grad avspeiles i meldingen. I så måte blir meldingen bare én av de tre bærebjelkene som behandles i dag. Til tross for at Regjeringen før jul avgav meldingen om asyl- og flyktningpolitikken, har den samme regjeringen i løpet av de tre siste månedene på grunn av utviklingen sett seg nødt til å gjøre mange nye grep. De har foreslått store endringer i saksbehandlingsreglene i utlendingsadministrasjonen og varslet lovendringer for å få ned saksbehandlingstiden. Det er varslet en full gjennomgang av utlendingsloven, og det er varslet en full konsulentgjennomgang av hvordan Utlendingsdirektoratet fungerer.

Bakgrunnen for meldingen er et vedtak gjort i Stortinget ved behandlingen av budsjettet for Kommunaldepartementet høsten 1999. Den gang bad man om en gjennomgang og en evaluering av flyktning- og integrerings-

politikken, med hovedfokusering på flaskehalser når det gjaldt behandlingen av asylsaker og bosetting i kommunene, samt en gjennomgang av kommunenes kompensasjonsordninger. Den har vi til dels fått i forbindelse med budsjettet i høst, da integreringstilskuddet ble økt. Men la meg først slå fast at når det gjelder deler av St.meld. nr. 17, og store deler av innstillingen som behandles i dag, er det ganske bred politisk enighet. Først og fremst gjelder det behovet for en bedre integreringspolitikk. Komiteen ønsker å gå lenger enn Regjeringen når det gjelder å styrke de enslige asylsøkeres situasjon, både i mottak og i forhold til kommuner. Komiteen ønsker å presse på i forhold til godkjenningssystemer og den praktiske kompetansetesting, og støtter forslaget om obligatorisk norskopplæring. På en rekke andre, mindre punkter er komiteen mer eller mindre enstemmig; på noen punkter gir ikke Fremskrittspartiet sin tilslutning. Jeg går ut fra at de kommer til å legge frem sin helhetlige innvandringspolitikk i egne innlegg.

Det at det ikke er politisk konflikt knyttet til disse temaene, gjør det ikke mindre viktig. Det er et drastisk behov for å få gjort ting på dette området. Bedre integrering er bedre – og god økonomi – for Norge. Den nylig fremlagte ECON-rapporten viser til det store potensialet for gevinster i norsk økonomi ved å integrere asylsøkere og flyktninger raskere. Man opererer med så mye som 50 milliarder kr bespart, eller vunnet, i norsk økonomi de neste ti årene bare ved en raskere integrering av de asylsøkere og flyktninger som allerede er her, eller som kom til Norge i løpet av 2000. Hvis de de neste ti årene blir integrert på samme nivå som vestlige innvandrere, vil vi altså kunne tjene bortimot 50 milliarder. Dette er selvfølgelig, som mange slike beregninger, teoretiske regnestykker, men poenget med dem må jo være at de gir så klare indikasjoner på hva vi kan oppnå ved å sørge for at asylsøkere og flyktninger raskest mulig blir selvhjulpne og integrert i arbeidslivet, istedenfor å fortsette den «klientifisering» og passivisering som i dag skjer, både på asylmottak og ved etablering i kommunene. Dette opplever jeg at Stortinget gjennom en enstemmig komite i denne innstillingen mener er viktig. Det er derfor også bred tilslutning til å lage et introduksjonsprogram i kommunene, selv om det nok kan stilles spørsmål fra komiteens side ved om rammene rundt det på dette tidspunktet er klare nok i forhold til samarbeidet mellom kommuner og Aetat, og på andre områder.

Det er også sånn at problemene med bosetting blir mindre hvis man får til en rask inntreden i arbeidslivet. Det er ingen tvil om at personer som allerede er i arbeid når de bosettes, eller som raskt blir det etterpå, gir kommunen en økonomisk gevinst, slik som integreringstilskuddet i dag er utformet.

Når det likevel i innstillingen i hovedsak fokuseres på andre deler, og jeg i resten av mitt innlegg kommer til å gjøre det, er det på grunn av den kritiske situasjonen vi er i i forhold til utlendingsadministrasjonen. I november i fjor var det 25 000 saker som ventet på behandling. Pr. 1. april i år er det litt over 25 000 enkeltsaker som venter på behandling. De siste fem månedene har altså ikke med-

ført mindre restanser, dette til tross for at overføringsproblemene knyttet til asylavhørene nå bør være over, og til tross for at omorganiseringen som Statskonsult anbefalte i begynnelsen av fjoråret, burde vært gjennomført, slik at man kunne fungere bedre etter de prinsippene. Likevel har man ikke sett en nedgang i restansene. Og det er viktig å huske at det er menneskeskjebner disse bunkene med saker dreier seg om. Det gjelder barn som har ventet i over et år – ja bortimot et og et halvt – på å få se igjen sin mor som har giftet seg og reist til Norge, det gjelder besteforeldre som ikke har fått sett barnebarna sine, og det gjelder asylsøkere som kom før asylintervjuene ble overført til UDI, slik at sakene har fått lav prioritet.

Nå har jeg bevisst unngått å nevne de enkeltksemplene som virkelig er rystende, nemlig barn i utlandet som er alvorlig syke – saker som vi altså har fått dokumentert i enkelte av oppslagene – og som venter, eller som faktisk har dødd.

Det er vanskelige og enkle saker om hverandre i disse bunkene. Prioriteringsprinsippene virker ikke særlig gjennomsluktige.

Da Stortinget behandlet meldingen om menneskerettigheter i høst, sa jeg at for en del personer oppleves møtet med UDI som Kafkas beskrivelse av byråkratiet i «Slottet»: Man får liksom aldri en beskjed eller en avgjørelse. Selv om UDI nå har prioritert bedre telefontjeneste, oppleves det fortsatt slik for mange. For meg er det et tankekors at svært mange av dem som tar kontakt med oss, er nordmenn som gifter seg med utlendinger, mens vi vet at veldig mange av dem som har like store problemer, er ikke-norske statsborgere som bor i Norge, og som venter besøk og familiegjennforening. De klager ikke på samme måten, men har nok vel så store problemer og har kanskje hatt det i mye lengre tid enn mange av dem som tar kontakt.

Derfor er det å få saksbehandlingstiden ned det viktigste vi kan gjøre for å forbedre asyl- og integreringspolitikken, men også for å gjøre Norge til et bedre land å leve i som et flerkulturelt samfunn. Det er nemlig slik at det finnes massevis av norske ungdommer som hvert år reiser ut og studerer i den – som jeg sier – mest kjærlighetsutsatte tiden av sitt liv, den tiden man treffer andre som man kanskje ønsker å ha et varig forhold til, men som opplever møtet med Utlendingsdirektoratet og våre utlendingsregler som svært vanskelig. Det er slik at vi er en del av et mer globalt samfunn, og folk forventer at et norsk byråkrati skal fungere mer effektivt enn det gjør i dag.

Derfor er noe av det viktigste vi gjør, å få ned saksbehandlingstiden overalt. Selv om Regjeringen har hatt helt klar ryggdekning i Stortinget for at asyl- og arbeidsinnvandringssaker skal ha prioritet, vil jeg si at det også var i et bilde hvor familiegjennforeningssakene tok fem måneder, ikke 15 måneder. Det har jo nesten vært slik at for hver måned som har gått, har behandlingstiden for familiegjennforeningssaker også økt med en måned.

Derfor er det også forskjell i komiteen i synet på hvor hardt man ønsker å presse på for å få gjort noe. Forskjellen går mellom Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet,

som ønsker å få en gjennomgang av kortsiktige tiltak i revidert nasjonalbudsjett, og de øvrige partier, som ønsker at Regjeringen skal legge frem en noe større gjennomgang i revidert nasjonalbudsjett, og fremmer forslag om det.

Det man ønsker fra et mindretall, er en gjennomgang av de tiltakene som er iverksatt for å få UDI til å fungere, samt en tidsplan for videre arbeid med langsiktige endringer av UDI, strakstiltak for å få avvirket restansene, prioriteringsprinsipper mellom saker, andre kortsiktige avhjelpingstiltak og en gjennomgang av ressursbehovet for å nå dette. Mindretallet ber ikke om å få en konklusjon på konsulentgjennomgangen og de langsiktige endringene, men det vi ber om, er å få på bordet de kortsiktige tiltakene og tidsplanen for de langsiktige endringene. I tillegg har man ønsket å fastsette en målsetting om at restansene skal være bygd ned innen 1. januar 2002.

Jeg ser at flertallet på Stortinget ikke har det samme behovet for tempo i disse sakene, men jeg har lyst til å minne dem om at de personene som er i saksbunkene, sannsynligvis føler at det er nødvendig å få tempoet opp – og få det raskt opp.

I tillegg til spørsmålene om UDIs funksjoner når det gjelder saksbehandlingstiden, er det også erklært fra Regjeringen at man skal ha en full gjennomgang av utlendingsloven. I den forbindelse har også komiteen i innstillingen lagt visse føringer for gjennomgangen av utlendingsloven. Det gjelder to spesielle forhold.

Det ene gjelder spørsmålet om grensegangen mellom beskyttelsesbehov og flyktningkonvensjonens asylgrunner og en gjennomgang av praktiseringen av grensegangene her. Det er et tema som er tatt opp med komiteen av flere organisasjoner. Det er tatt opp av Flyktningerådet, det er tatt opp av NOAS, og det er tatt opp av Amnesty International. De mener at det er et behov for å få en utlendingslov som faktisk gir opphold som flyktning for dem som har beskyttelsesbehov, og ikke for en snever konvensjonsbegrunnelse, og også et pedagogisk behov som jeg kan se av enkelte av de forslagene som er lagt ut i salen, nemlig at det er personer som har beskyttelsesbehov, som faktisk får opphold på humanitært grunnlag. Det er ikke slik at alle som får opphold i dette landet på humanitært grunnlag, får det fordi de er innvandrere, eller økonomiske flyktninger. Det er også slik etter dagens lov at et beskyttelsesbehov kan gi grunnlag for humanitært opphold. Derfor har vi også lansert spørsmålet om vi burde hatt en mellomkategori for å løse noe av det pedagogiske problemet.

Den andre føringen som er lagt i forhold til endringer i utlendingsloven, og hvor komiteen ønsker et hurtigere tempo enn «en gjennomgang av hele utlendingsloven», gjelder spørsmålet om kjønnsbasert forfølgelse. Det er kommet ganske mange klare signaler om at de endringene som ble gjort i 1998 for å verne om kvinner som blir forfulgt av kjønnsbaserte grunner – først og fremst er det jo kvinner – ikke fungerer godt nok, og at man ønsker en gjennomgang av både lov og praksis. Det er også dette som ligger i forslaget fra Odd Einar Dørum. Komiteen gir ikke tilslutning til Odd Einar Dørums forslag som så-

dant, eller de premisser som er lagt der, bl. a. om gjenopptakelse av samtlige saker. Det er det ikke flertall for. Men vi ønsker å ha gjennomgang av lovene, regelverket og praksisen, og at det skal komme som en selvstendig sak eller integrert i en annen sak, men i et betraktelig raskere tempo enn «en gjennomgang av hele utlendingsloven».

Hvis det er riktig, som det kan tyde på av enkelte av de sakene som har vært fremme, at man her er for snever i forhold til det som er politisk ønskelig, bør dette raskest mulig kunne ryddes opp i. I tillegg er det viktig på dette området å følge med i den internasjonale utviklingen. Det er flere land som de senere årene har beveget seg i retning av å gi bedre beskyttelse for kvinner som bl. a. blir forfulgt av tidligere ektefellers familier med trusler for utroskap, hvor det er klart at statene ikke vil klare å beskytte dem mot eventuell hevn, eller hvor staten i seg selv sanksjonerer disse hevnaksjonene, som man ser i enkelte land.

Så til integreringspolitikken. Det er viktig for komiteen at integreringspolitikken begynner når man kommer i mottak, og at man ikke venter med integreringspolitikken til det øyeblikket man får bosetting i en kommune. Derfor har man også lagt stor vekt på hvordan utformingen av mottakene skal være i årene fremover. Vi har gitt tilslutning til – og kanskje utdypet – tankene knyttet til organiseringen av mottak i årene fremover, nemlig at man må ha noen mottak som har større forutsigbarhet enn de har i dag, som har større kompetanse, og som kan brukes som kompetansebase i tilfelle av rask oppbygging eller rask nedbygging.

Noen av disse mottakene bør også etter flertallets mening ha en forsterket funksjon i forhold til personer som har store psykiske problemer. Det er et behov for å ha noen mottak innenfor en ramme som gjør det mulig å gi et forsterket tilbud.

I tillegg til alle disse temaene har vi tatt opp en rekke spørsmål knyttet til enslige asylsøkere og andre ting som har vært debattert i Stortinget tidligere. Jeg har ikke mer tid til å gå inn på de enkelte tingene, men jeg vil få lov å ta opp de forslag som Høyre står som medforlagsstiller til i innstillingen.

Presidenten: Erna Solberg har tatt opp de forslag hun refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Torbjørn Andersen (Frp): Utlendingssystemet er gått «i kaos», sa representanten Erna Solberg fra Høyre, og jeg er faktisk enig i denne litt krasse beskrivelsen av systemet. Vi er altså i en situasjon der landet har store problemer med å få til en god integreringspolitikk for innvandrere, spesielt fra land utenfor EØS. Svært mange av disse har også store problemer med å få innpass i det ordinære arbeidslivet og når det gjelder bosetting.

Forleden fremmet Høyre et forslag som – i praksis i alle fall – ville medføre at Norge skulle få fri innvandring av arbeidskraft fra hele verden. Man kan jo bare spekulere i hvordan Høyres forslag ville påvirket økt innvand-

ring til Norge fra f. eks. land utenfor EØS. Var egentlig det forslaget fra Høyre særlig godt gjennomtenkt i forhold til de problemer vi allerede har med å få til en bedre integrering i arbeids- og boligmarkedet av asylsøkere og flyktninger som allerede er kommet hit? Høyre bør kunne forklare hvordan dette henger sammen. Vi må kunne gå ut fra at deres forslag, dersom det hadde blitt vedtatt, ville betydd et betydelig press mot Norge når det gjaldt dem som vil definere seg som arbeidsinnvandrere. Så det ville etter mitt syn ha skapt langt større problemer enn de problemene vi står og diskuterer her i dag.

Erna Solberg (H): Jeg tror ikke vårt forslag ville gitt så mye større problemer enn det vi har, for jeg tror faktisk at en av de viktigste tingene for å få til integrering er at man får en jobb. Og det er ingen som – med Høyres forslag – ville kommet som ikke hadde en jobb, som ikke hadde et sted å bo, og hvor ikke arbeidsgiveren tok ansvar for norskopplæringen. Det lå integrert i vårt forslag.

Det som er problemet her, er jo at vi har mange personer som kommer til Norge og søker asyl, som sitter lenge i mottak, og som får et tilbud om norsk – noen steder godt, noen steder dårlig. Noen sitter jo opptil to til tre år før de kommer ut i en kommune. Delvis tar saksbehandlingen så lang tid, så tar bosettingen lang tid, og så kommer de ut i et opplegg hvor de heller ikke får jobb med en gang. Det man må gjøre for å få til integreringen, er å få dem sammen og i samarbeid med nordmenn for å lære seg godt norsk, og samtidig lære et yrkesrelatert norsk. Man kan få en mye bedre integrering av det.

Det jeg lurer litt på, er hvorfor Fremskrittspartiet i det hele tatt sier dette. Fremskrittspartiet har en rekke forslag i innstillingen, og bortsett fra å gi kommunene betraktelig mer penger for å integrere, som jeg skjønner er nødvendig for å få fremskrittspartipolitikere til å ta imot flyktninger i kommunene rundt omkring – til tross for at regnskapet i Os viser at man gikk med overskudd, må man altså ha ekstrabonus for å ta imot flyktninger – er det altså slik at en rekke av de forslagene som Fremskrittspartiet fremmer, jo ville virket motsatt av integrering. Og det verste av de forslagene er et forslag som går ut på at små barn ikke skal få lov å begynne på vanlig norsk skole. De skal altså lære norsk ved å være i flyktningmottakene og ikke ha omgang med andre barn i hele perioden, inntil det eventuelt avklares om de får komme til landet eller ikke. Jeg synes faktisk at det er et overgrep mot små barn, og det gir i alle fall ikke en bedre integrering. For de vi vet har best integrering av samtlige flyktninger og asylsøkere i Norge, er jo barnefamiliene – for unger skaper kontakt med nordmenn.

Ivar Østberg (KrF): Jeg føler grunn til å gi honnør til saksordføreren fra Høyre, Erna Solberg, for den måten hun har ledet arbeidet på med disse meget følsomme spørsmålene som asyl- og flyktningpolitikken dreier seg om. Hun har da også påpekt at det er et utålmodig, stort mindretall som gjerne ønsker at vi skal få presentert endringer i vår politikk, og at det skal skje raskere.

Det forundrer meg derfor, når saksordføreren peker på bl. a. to viktige områder, nemlig det som dreier seg om kjønnsbasert forfølgelse og enslige asylsøkerbarn, at Høyre ikke da kan være med og støtte forslagene fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti hvor vi inviterer Stortinget til å be Regjeringen om å stille i bero effektueringen av vedtak basert på bestemmelsen om oppholdstillatelse for kvinner etter samlivsbrudd og dem som hevder at de har vært utsatt for kjønnsbasert forfølgelse, inntil ny vurdering av søknadene er gjennomgått. Saksordføreren understreket jo nettopp at utålmodigheten skyldtes hensyntagen til de enkelte. Likeledes har vi prinsippet om at enslige asylsøkerbarn skal få et tilbud på lik linje med norske barn under omsorg fra barnevernet. Hvorfor kan ikke Høyre støtte opp om disse forslagene? Mottak for enslige, mindreårige asylsøkere burde gis status som barnevernsinstitusjoner.

Erna Solberg (H): Vi har ikke ønsket å gå inn på forslaget som går på å stille sakene om utsendelse i bero, for det første fordi det er en rekke av disse sakene som skal opp i Utlendingsnemnda. Vi har tatt ad notam den rolledelingen som flertallet på Stortinget har gjort i disse sakene, nemlig at politikerne ikke skal behandle enkeltsaker lenger, verken politikere på Stortinget eller politikere i departementet. Det var Høyre uenig i. Det er veldig mange medlemmer av Stortinget som ønsker å gjøre noe i alle disse enkeltsakene, men vi mener at vurderingen av om man skal stille disse sakene i bero, må gjøres i Utlendingsnemnda eller i departementet. Vi kan ikke gå inn i en enkeltsaksbehandling. Vi ser alltid bare én side av saken. Vi har ikke kompetanse til å ta den hele og fulle vurderingen. Derfor har vi sagt at vår måte å gjøre dette på er å ta en gjennomgang av lov- og regelverket i forhold til de målsettinger Stortinget har hatt. Den gjennomgangen forventer jeg at departementet også tar ved å gå gjennom enkeltsakene, for det er på den måten man får oversikt over praktiseringen. Men vi kan ikke gå inn og overta forvaltningens rolle ved å stille alle disse sakene i bero.

Når det gjelder enslige asylsøkerbarn, har vi ment at det skal være forsterkede mottak og bedre kompetanse på mottakene. Det jobber også Regjeringen med i forhold til enkelte mottak som nå har betraktelig bedre kompetanse. Vi har ment at man ikke nødvendigvis skal overføre barnevernslovgivningen til mottakene. Vi er opptatt av kvaliteten på de mottakene som eksisterer. Vi er også opptatt av vergeordningen for enslige asylsøkere. SV ønsker at man ikke skal bruke familieplasseringer lenger, noe jeg tror også Senterpartiet støtter. Vi har ikke ønsket å være så negative til det. Vi har ikke ønsket å erklære alt som fosterhjem, selv om vi mener at direkte plassering i fosterhjem også er en god løsning. Jeg tror vi gradvis skal jobbe oss gjennom disse sakene når det gjelder enslige asylsøkere. Det som er lagt fram av en enstemmig komite, er en ganske kraftig forbedring av situasjonen i forhold til i dag. Det som ligger i stortingsmeldingen, er også et steg på veien, og så får man ta ett skritt av gangen. Men vi har ikke vært forberedt på å si at barnevernsloven skal

gjelde for alle. Hovedtyngden av dem som kommer som enslige asylsøkere, er personer over 16 år, og det er ikke alle personer over 16 år i Norge som nødvendigvis kommer inn under barnevernslovgivningen, selv om de ikke bor sammen med foreldrene til daglig.

Karin Andersen (SV): Når det dreier seg om kjønnsbasert forfølgelse og ønsket om å be Regjeringen om å stille i bero utsendelser i saker der det er gjort utsendelsesvedtak på grunnlag av dagens regelverk og fortolkning, mener SV at Høyre tar feil når de mener at dette er å blande seg inn i den rolledeling som er lagt mellom politikk og Utlendingsnemnda. Dette dreier seg ikke om å behandle enkeltsaker. Dette dreier seg om et prinsipp som går på at både Regjeringen og stortingsflertallet har sagt at loven må gjennomgås, og at man ikke engang har tid til å vente på en stor gjennomgang, for her ser man at det er et sprik mellom det man sier man politisk vil, og det man i praksis gjør. Man sier at kvinner skal få beskyttelse, men de får det ikke. Det er et politisk prinsipp, og på bakgrunn av at Høyre tilsynelatende ser ut til å slutte seg til det prinsippet, hadde det eneste riktige vært å gi disse kvinnene opphold inntil man hadde gått gjennom regelverket og fått et regelverk som også skulle praktiseres i samsvar med det man sier man politisk vil. Derfor mener jeg at Høyre tar veldig feil når de ikke har sluttet seg til dette forslaget. Resultatet av disse sakene kan bli ganske grotesk, for vi vet at det ikke er mange som bryr seg om hvordan det går med disse kvinnene, heller ikke landets myndigheter. Til tross for at de har lover som sier at slik forfølgelse av kvinner er forbudt, vet vi at det ikke legges noen pinner i kors for å hindre både overgrep og drap.

Så til slutt de enslige mindreårige: Det dreier seg også om et prinsipp. Det dreier seg om det prinsipp at vi skal behandle andres barn likens som våre egne, at det ikke skal være forskjell på asylsøkerbarna og de norske barna. Kunne Høyre si litt om hvorfor de vil fravike det prinsippet?

Erna Solberg (H): Til kjønnsbasert forfølgelse og spørsmål knyttet til det: Jeg tror nok at situasjonen er litt ulik i vurderingen av disse sakene med hensyn til å ville gå inn og instruere Regjeringen i spørsmålet om å beholde dem. Vi har sagt at vi mener at det er reist alvorlig kritikk av hvordan det fungerer, men vi har ikke sagt at vi er sikre på om kritikken er riktig. Det er en ganske vesentlig forskjell. I det øyeblikket vi stiller alle sakene i bero og gir hjemmel for at hvis man påberoper seg forfølgelse på kjønnsbasert grunnlag, har man fått saken sin i bero over lengre tid, til en eventuell utredning og stortingsbehandling er ferdig, tror jeg at vi gjør det feil. Her er det en ulik vurdering mellom SV og Høyre som nok er i tråd med at vi ikke har konkludert i spørsmålet om regelverket ikke praktiseres riktig. Jeg mener at det å stille alle saker i bero er en konklusjon. Det ønsker ikke vi å ta.

Når det så gjelder spørsmålet om forskjellen på norske barn og asylsøkerbarn, er forskjellen først og fremst den at dette er barn som er her under en søknad om asyl.

Mange av dem har foreldre som er andre steder enn i Europa. Mange reiser raskt tilbake igjen til de andre. Det har vært forsøkt å søke asyl andre steder. Vi synes at barnevernslovgivningen og barnevernsapparatet er veldig stort å sette i gang i forhold til disse sakene. Så er det slik at vi mener at de er i en særstilling, slik at vi kanskje skal ha et eget regelverk og et eget system, som jo også flertallet i Stortinget går inn for når det gjelder vergeordningen for disse enslige asylsøkerbarna – et helt eget regelverk og et eget system i stedet for å koble dette opp mot barnevernslovgivningen med én gang.

Presidenten: Replikskordskiftet er omme.

Aud Gaundal (A): Slik også saksordfører sa, bad en samlet kommunalkomite ved behandlingen av budsjettet for 2000 om en bred gjennomgang av asyl- og innvandringspolitikken. Komiteen var spesielt opptatt av å få avdekket flaskehalsen i saksbehandlingen, og at kompensasjonsordningene måtte gjennomgås. En slik bred gjennomgang har vi fått, og det er innstillingen til den vi behandler i dag. Jeg viser også til at statsråd Brustad etter at meldingen ble lagt fram, har kommet med tiltak som vil gi forbedringer i saksbehandlingen.

I St.meld. nr. 17 om asyl- og flyktningpolitikken viser departementet til at tallet på asylsøkere og flyktninger som har kommet til Norge har variert veldig mye. I 1999 kom det hele 10 160 asylsøkere. I tillegg tok Norge imot mange tusen evakuerte flyktninger det året etter den store flukten fra Kosovo. Til sammenligning søkte mellom 1 460 og 2 270 personer årlig om asyl i Norge i perioden 1995 til 1997, mens tallet økte til over 8 500 i 1998.

Disse raske endringene har satt systemet for mottak av asylsøkere og flyktninger på prøve. Og vi må kanskje innrømme at karakteren ved den prøven ligger litt under middels.

God flyktning- og asylpolitikk handler for Arbeiderpartiet om solidaritet og respekt for internasjonale menneskerettigheter. Vi har med mennesker og enkeltskjebner å gjøre, og da er det viktig at vi følger visse spilleregler og lar menneskeverd og rettferdighet være retningslinjene.

For Arbeiderpartiet må en god flyktning- og asylpolitikk også være god sysselsettingspolitikk. Det er bekymringsfullt at en overvekt av andelen arbeidsledige er personer med innvandringsbakgrunn, flyktninger og asylsøkere. Vi har en jobb å gjøre for å få flest mulig ut i arbeid, og jeg mener vi må lykkes bedre i å kombinere arbeid og språk for i det hele tatt å kunne si at vi lykkes bedre.

Vi må søke å vri inntektene for nyankomne flyktninger og for innvandrere fra passiv støtte til aktive tiltak. Arbeid skal lønne seg. Språkopplæring, arbeidstrening og arbeidsformidling er her viktige komponenter. Målet må være at oppholdet på mottak må være så kort som mulig.

Asylsøkere med midlertidig arbeidstillatelse omfattes av arbeidsmarkedsetatens virkemidler. En samlet komite, med unntak av Fremskrittspartiet, viser i en merknad til at vi er kjent med at Arbeids- og administrasjonsdeparte-

mentet er i ferd med å foreta en bred gjennomgang av arbeidsmarkedstiltakene for yrkeshemmede, herunder arbeidsmarkedsbedriftene som tiltaksarrangør. Flertallet legger til grunn at spørsmålet om hvorvidt arbeidsmarkedsbedriftene skal tilby arbeidsmarkedstiltak til andre grupper enn yrkeshemmede, vil inngå i denne vurderingen.

Å komme tidlig i gang med arbeidslivs- og språkopplæring er viktig for en god integrering i samfunnet. Den enkelte får styrket sin kompetanse, og en unngår passivitet, isolasjon og tiltaksløshet. Den økende etterspørselen på arbeidskraft som vi opplever nå, viser at det er nok av oppgaver, og at folk trengs.

Men vi må ikke komme i en situasjon der de som har fått seg arbeid, skal få bli i landet uavhengig av om det er grunnlag for det, mens andre må reise ut. Vi ser allerede tendensene til det i dag. Vi kan alle være enige om at for mange flyktninger og asylsøkere sitter for lenge i mottak. Slik vil vi ikke ha det. Vi må imidlertid, som jeg sa innledningsvis, se at den betydelige økningen i antall asylsøkere til Norge de siste årene har gitt økt tid i mottak. I tillegg kommer det at det i mottakene sitter mennesker som har fått oppholdstillatelse, men som ikke blir plassert i kommuner.

At det tar lang tid å få behandlet en asylsøknad og derigjennom avklart om en får opphold eller må forlate mottaket og landet, er ikke ensidig negativt. Det handler også om å ha muligheten til å anke og til å fremme nye relevante opplysninger. Det handler ikke minst om overholdelse av internasjonale menneskerettigheter, og det handler om flyktningrett. Men vi kan ikke over tid leve med at vi i Norge har mye lengre saksbehandlingstid enn f. eks. våre naboland.

Vi må også gjøre noe med at så mange blir sittende i mottak etter at de har fått avklart at de får opphold i Norge. Arbeiderpartiet er derfor glad for at Kristelig Folkeparti er med på å utgjøre flertallet for den nye bosettingsmodellen som Regjeringa nå har lagt fram.

Regjeringa tok en grundig gjennomgang av kommunenes utgifter ved bosetting i statsbudsjettet for 2001. I og med at kommunene der fikk det de ønsket av økonomisk kompensasjon, mener vi derfor det nå ikke skulle være noe hinder for å ta imot flere flyktninger. Her vil også introduksjonsprogrammet som Regjeringa skisserer i stortingsmeldingen, være bra. Men igjen: Det vil være lettere å lykkes med dette introduksjonsprogrammet jo kortere oppholdet i mottaket har vært.

I den siste tiden er det blitt fokusert mye på UDI. Som vi vet, forvalter UDI et meget viktig område. Det er mange uløste utfordringer innenfor utlendingsfeltet, som vi også må ha en mening om. Vi vet alle at det ikke fungerer godt nok i UDI i dag. Det er, som det er sagt tidligere, for lang saksbehandlingstid, et for stort press på de ansatte og en for stor pågang utenfra. Det er ingen god situasjon å måtte svare på 2 500 til 3 000 telefonhenvendelser hver dag. De tyvetalls menneskene som brukes til å ta telefonen, skulle heller vært brukt i saksbehandling.

Vi er alle enige om at vi må rydde opp i UDI. Det er i dette perspektivet et viktig arbeid statsråden allerede har

satt i gang. Statsråden har også varslet en bred gjennomgang av lovverket og forenkling og oppmyking av regelverket. UDI vil således få nye føringer å forholde seg til, og dette vil, slik Arbeiderpartiet ser det, forbedre situasjonen noe.

Blant annet på bakgrunn av de negative medieoppslag gav statsråden en redegjørelse til kommunalkomiteen om situasjonen i UDI. Hun vil også foreta en ekstern gjennomgang, slik saksordfører sa. Dette bør langt på vei være et svar på kritikken og er, slik vi ser det, en positiv og tilfredsstillende løsning.

Resultatet av gjennomgangen vil foreligge 1. august i år, altså rett over sommeren. I innstillinga er det Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet som utgjør flertallet som sier at det ikke er mulig å legge fram konkrete løsninger for UDI i revidert budsjett, som legges fram allerede 11. mai, altså om to og en halv uke.

Når det gjelder Dokument nr. 8:67 om forfulgte kvinner, har flertallet nå bedt Regjeringa foreta en gjennomgang av regelverket på området samt norsk og internasjonal praksis. Gjennomgangen skal være grunnlaget for å vurdere om det er behov for en eventuell endring av praksis, forskrift og lov.

Arbeiderpartiet mener komiteinnstillinga balanserer godt mellom konstruktiv kritikk av UDI, og den gir flertall for Regjeringas politikk. I så måte er Arbeiderpartiet godt fornøyd med innstillinga.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Anita Apelthun Sæle (KrF): Alle parti er bekymra for den lange sakshandsamingstida, men Arbeiderpartiet seier i ein særmerknad at asylsaker vert prioriterte, og då er den uheldige konsekvensen lange restansar i andre saker.

Dette bekymrar Kristeleg Folkeparti, for akkurat her kunne vi faktisk seia ja takk, begge delar. Våre naboland seier i alle fall klart ja til begge delar utan nemneverdige problem.

Eg har lyst til å spørja Arbeiderpartiet om dei kan garantera at eit lite barns gjenforeining med mor si eller ei kone si gjenforeining med mannen skal behandlast raskt og utan forseinking. Og kan regjeringspartiet syta for at slike personar i alle fall får tilbringa ventetida i Noreg med familien sin?

Aud Gaundal (A): Jeg sa jo i mitt innlegg at jeg er – og det tror jeg hele komiteen er – bekymret over den lange saksbehandlingstida. Jeg skjønner at det er mange av oss som får enkelthenvendelser. Men å begynne å gå inn i enkeltskjebner sa saksordføreren blir feil, og det er jeg helt enig med henne i. Derfor blir det, uten å ha noe slags grunnlag og kjennskap til sakens innhold, helt håpløst å gi et svar eller garantier, slik Anita Apelthun Sæle mener at Arbeiderpartiet bør gjøre. Det kan vi fra denne talerstolen aldri gjøre, det er det saksbehandlerne i UDI som må gjøre. Vi har, som sagt, ikke noe grunnlag for kjennskap til de enkeltskjebnene som ligger i de bunkene.

Det er klart at familiegjennforening, slik det er sagt, skal prioriteres høyt, og da får vi i Stortinget lite på det.

Erna Solberg (H): At et regjeringsparti er fornøyd med Regjeringen, er kanskje mer hovedregelen her i salen enn unntaket. Allikevel synes jeg at regjeringspartiet i denne sammenhengen viser liten ambisjon i forhold til å få gjort noe med restansene i UDI, altså den store saksmengden som har ligget der lenge. Jeg mener at når det har utviklet seg en slik situasjon, burde man tatt klare og kortsiktige grep. Det er altså det et mindretall i komiteen har fremmet forslag om, å få en oversikt over hvordan man har tenkt å arbeide videre med de langsiktige endringene. Jeg er i og for seg forbauset over at statsråden i utgangspunktet ikke har gjennomtenkt akkurat de punktene som mindretallet ønsker å få fremlagt i revidert nasjonalbudsjett, for det burde være en naturlig del av det å ha tenkt seg hvordan man skal få en utlendingsadministrasjon til å fungere. Det kan jo ikke være sånn at man sitter uten tanker fordi man har startet en konsulentgjennomgang.

Og da er mitt spørsmål til representanten Aud Gaundal: Hvorfor er det umulig for Regjeringen å legge frem en sak om prioriteringsprinsipper mellom saker i revidert nasjonalbudsjett? Hvorfor er det umulig for Regjeringen å legge frem en sak om kortsiktige avhjelpningstiltak og en gjennomgang av hvilke ressurser som trengs for å få det til? Og hvorfor er det umulig å få en gjennomgang av de tiltak som allerede er satt i verk for å få UDI til å fungere bedre, og en tidsplan for det videre arbeid med langsiktige endringer av UDI? Det er ingen som ber om konklusjoner på konsulentrapporten, det er ingen som ber om resultater av de langsiktige endringene av organiseringen av UDI her, men det er alt dette mindretallet spør om, og som Arbeiderpartiet har sloss intenst mot skal bli vedtatt, og derfor gått til Fremskrittspartiet.

Aud Gaundal (A): I flertallsmerknaden fra Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet står det også at vi forventer at Regjeringa kommer med en del ting i revidert nasjonalbudsjett. Men det er et spørsmål om omfang, og det er også spørsmål om det er praktisk mulig. Og jeg tror at så snart Regjeringa praktisk sett har løsninger som vil rette på situasjonen i UDI, vil de komme med dem. Jeg tror nok at det vil være grunnlag for å ta stilling til i revidert nasjonalbudsjett, kommer i revidert nasjonalbudsjett. Men jeg synes på en måte at det å si at utålmodigheten hos regjeringspartiet ikke er stor nok, blir feil, når vi vet at den uavhengige gjennomgangen av UDI skal være på plass 1. august. Og alle vet at det er ganske kort tid, så jeg synes på en måte at det å påstå at vi ikke er utålmodige etter å få løst situasjonen i UDI, blir feil.

Torbjørn Andersen (Frp): Representanten Aud Gaundal sa i sitt innlegg at vi må forlange raskere saksbehandling. Det er jo det mye av dette dreier seg om. Statistisk sett får rundt to av tre asylsøkere avslag på sine søknader i Norge, og bare 1–3 pst. får innvilget asyl og oppnår flyktningstatus. Det medfører ganske mye arbeid

å behandle søknadene til alle dem som ikke får innvilget asyl, fristed og flyktningstatus i Norge. På samme tid får også rundt én av tre asylsøkere innvilget opphold på humanitært grunnlag. Ett av kriteriene for å få opphold på humanitært grunnlag har vært denne 15-månedersregelen, som vil si at dersom en asylsøknad ikke er avgjort innen 15 måneder, har man gode sjanser for å få opphold på humanitært grunnlag. Dette kan jo motivere enkelte asylsøkere til å prøve å hale ut behandlingstiden mest mulig, for så å gi UDI skylden. Når problemet er lange behandlingsskøer, hvorfor i all verden har man et regelverk som motiverer til å hale ut behandlingstiden? Er det ikke på tide å se på kriteriene for å få opphold på humanitært grunnlag, og bør man ikke vurdere denne 15-månedersregelen noe nærmere?

Fremskrittspartiet har et forslag som går ut på at en skal avvise klart grunnløse søknader, og at de ikke skal kunne ankes. Det står vi alene om. Jeg synes det er merkelig, for det ville føre til at færre søknader kunne ankes og brukes ressurser på. Så her er det mange forslag hvor man med fordel kunne vært med og støttet Fremskrittspartiet.

Aud Gaundal (A): Jeg sa i mitt innlegg at når det gjelder asyl- og flyktningpolitikk, må vi huske på at vi har med menneskerettigheter og flyktningrett å gjøre. Jeg tror også at hvis Norge skulle ha en helt annen politikk enn f. eks. resten av de nordiske landene, ville det bli feil. Derfor vil jeg ikke her og nå si at 15-månedersregelen må forandres. Men vi har sett at én av årsakene til lang saksbehandlingstid er at mange asylsøkere som får endelig avslag, ikke reiser. Vi ser det også i forhold til dem som kom fra Kosovo, at mange anker på humanitært grunnlag. Det er en realitet i problematikken. Som sagt: Jeg vil ikke si at der en ser at det er helt åpenbare grunner til at de ikke skal få lov til å være her, så skal vi ikke behandle søknadene deres, det vil etter min mening være for lettvindt. For dette er rettigheter man har når man søker seg til et annet land.

K j e l l E n g e b r e t s e n hadde her overtatt presidentplassen.

Torbjørn Andersen (Frp)(fra salen): President! Til en åpenbar misforståelse.

Presidenten: Den må være meget åpenbar.

Torbjørn Andersen (Frp): Det var ikke snakk om å avslå å behandle en søknad, men om å avslå å behandle en anke ved avslag på en søknad.

Aud Gaundal (A): Jeg skal innrømme at da misforstod jeg. Jeg har hørt den problemstillingen at hvis man kommer fra Sverige, må man på en måte avvises fra å søke før man kommer inn til landet.

Når det gjelder å anke, må man få lov til å komme med nye opplysninger som man kanskje ikke har med i

første omgang. Så å frata folk ankemuligheten vil etter min mening gå ut over rettssikkerheten.

Presidenten: Da var misforståelsen oppklart. Replikordskiftet er avsluttet.

Anita Apeltun Sæle (KrF): Fleire flyktningar enn nokon gong er tvungne til å forlata heimane sine og søkja tryggleik i andre land. Det er mellom 35 og 40 millionar flyktningar eller internt fordrevne menneske på flukt i verda.

Det må satsast langt meir på å hindra krig og konflikt, det må satsast på konfliktforebyggjande tiltak, forsoning og metodar for vern av menneskerettar og demokrati.

Flyktningstraumen er ein av dei største menneskelege tragediane verdssamfunnet står overfor, og Noreg må ta sin del av byrdene.

Eg har møtt nokre av dei ulykkelege: Ei gammal kone i Kroatia som hadde mista to søner, hus, heim, framtid og håp. Vi er slett ikkje fattige, sa ho, sjølv om vi ikkje eig noko no, vi er ikkje vant med å leva slik – og det skjønner eg. Eller ei flyktningjente som budde i ei hønseburliknande sak i Hong Kong. Det fanst berre ein veg over nettingen, det var tilbake til Vietnam – eit Vietnam som trass i at det har vore ei oppmjuking, berre har eitt parti og der overvakinga er total. Tragediane er hjerteskerande.

Men sjølv om 1999 var det året då det kom over 15 000 asylsøklarar og evakuerte frå Kosovo til Noreg, er det ikkje slik at Noreg flaumar over av asylantar og flyktningar. Mange år har talet vore nede i 2 000. Og vi kan ikkje rekna den ekstraordinære situasjonen i Kosovo for å vera normal.

Dei større tala dei to–tre siste åra har mottaksapparatet vårt ikkje takla, og det har skapt uakseptable køar og lang ventetid i mottak. Det er negativt at flyktningar er overrepresenterte blant mottakarar av sosialtrygd, og at arbeidsløysa blant dei er høgare enn normalt. Dette må vi kunna gjera noko med. Og det er ikkje irrelevant å minna om at andre land, m.a. kommunar i Danmark som kommunalkomiteen har vitja, har klart å sysselsetja sine innvandrarar og flyktningar til fordel for begge partar.

Arbeid for arbeidsføre menneske er sunt og gjev sjølvkjensle. Og for flyktningar betyr det effektiv språkoppføring og integrering. Alle tiltak for å få folk ut av mottak og inn i eit normalt liv er derfor positivt og har Kristeleg Folkeparti si støtte. Dei lange køane i UDI er og vert uakseptable.

I går kveld, igjen, opplevde eg å få telefon frå ein fortliva norsk statsborgar som har budd 18 år i Noreg etter å ha rømt frå Saddam Hussein. Han gifta seg i januar med ei kurdisk jente i Jordan, ho er nesten ferdig utdanna lege. Han får henne ikkje til Noreg fordi saksbehandlingstida i Noreg er lang. Ho har berre turistvisum til Jordan, og det går ut om 14 dagar. Reiser ho tilbake til Irak, er ho kona til ein samfunnsfiende. Mannen hennar, som er godt utdanna, har fast jobb, har hus og heim i Noreg, er aktiv kristen, trur at han aldri vil få sjå henne igjen. 260 menneske vart avretta i Bagdad i førre veke. Saksbe-

handlingstida i Noreg kan altså få dramatiske konsekvensar. Derfor er den absolutt uakseptabel.

Det må kunna gå an for myndigheitene å skilja bunkane slik at enkle saker om familiegjenforeining eller besöksvisum for familie vert innvilga raskt. Kristeleg Folkeparti er uroa dersom heller ikkje tiltaka som vart lanserte av Regjeringa den 21. mars, og som nettopp skulle gjera det lettare å få familiemedlemmer til Noreg mens familiegjenforeiningssakene vert behandla, får konsekvensar for slike saker som eg har nemnt eksempel på. Eg håpar at det vil få mykje å seia for slike saker, for det hadde vore ynskjeleg at vi slapp slike førespurnader i framtida. Enkelt saker kan sjølv sagt ikkje behandlast frå denne talarstolen. Det er heller ikkje det eg gjer. Men dei klårgjer svært godt problemstillingane som mange står overfor.

Kristeleg Folkeparti er glad for at Regjeringa har varsla ein gjennomgang, ei evaluering, av UDI, og at den skal vera ferdig over sommaren. Men det hastar, og derfor bed eit fleirtal i komiteen om at statsråden allereie i revidert nasjonalbudsjett kjem med forslag til strakstiltak som kan redusera køane, og som kan føra til at kurante saker vert behandla nettopp kurant.

Eg vil minna statsråden på eit råd som Kristeleg Folkeparti gav ho då vi behandla saka om arbeidsinnvandring. Det må kunna gå an, på skjønsmessig grunnlag og utan å forlata prinsippa, på grunn av milelange restansar og umenneskeleg ventetid å vera litt meir raus enn det ein i praksis har vore før. Vi har bruk for arbeidsfolk her i landet. Det er noko molbuaktig ved å senda ein arbeidar i ein nøkkelposisjon i ei bedrift ut fordi ein ikkje er sikker på om han eller ho har asylgrunn, ein som kan norsk, ein som har nettverk, jobb og trivst her, mens ein samtidig «headhantar» naboen, utan norskkunnskap og nettverk, til jobben. Det kan ikkje vera nokon katastrofe om vi handterer asyl- og flyktningføresegnene med ein betydeleg sikkerheitsmargin og etter prinsippet om at det er betre å hjelpa ein person for mykje enn ein for lite. Vi har bruk for alle saman.

Og ærleg talt, eg er ikkje overtydd om at sikkerheitsmarginen er tilstrekkeleg når eg møter dei som ikkje får koma inn i landet vårt.

Kristeleg Folkeparti vil også streka under at det på område som kjønnsbasert og religiøs forfølgning er behov for ei rask gjennomgåing av våre erfaringar for å sjå om retningslinjene dekkjer behovet for vern. Kristeleg Folkeparti er glad for at det er fleirtal for ein slik gjennomgang, og at den vert forsert, men eg stiller meg spørjande til og er uroleg over at Arbeidarpartiet ikkje ser behovet for å handla så raskt som fleirtalet faktisk no bed om.

Problemet når det gjeld forfølgning av sosiale grupper, er nettopp at det er vanskeleg å dokumentera, at det ikkje nødvendigvis er landets myndigheiter som er forfølgjaren. Og når det gjeld kvinner, er det nok at myndigheitene er passive til problemet. Når det gjeld dei som vert forfølgde på grunn av si tru, kan ein ikkje rekna med å få korrekte opplysningar korkje frå politiet eller myndigheitene i landa det gjeld. Fanatiske grupper har ofte fritt

spelerom, og myndigheitene skjuler uvesenet eller støttar opp om det i løynd.

I mange muslimske land er det svært vanskeleg å vera annleis truande. Men også i ein del land i Austen kan all form for tru vera knytt til forfølgning som vi knapt har fantasi til å førestella oss her no.

Kjønnsbasert forfølgning er breitt behandla i innstillinga. Kristeleg Folkeparti er, som sagt, med i eit fleirtal som bed om ein gjennomgang av regelverket for vern av personar som vert ramma av kjønnsbasert forfølgning. Men så er det altså fleire kvinner som bur her i landet, som hevdar at dei vert utsette for slik forfølgning, og som har fått avslag. Og normal kunnskap om landa som dei kjem frå, tilseier at påstanden ikkje er usannsynleg. Kristeleg Folkeparti, saman med Senterpartiet og SV, har teke Venstre sitt Dokument nr. 8-forslag på alvor, og vi meiner at vi må ta desse ulykkelege kvinnene på alvor og venta med effektiveringa av vedtak inntil ein har vurdert søknaden på ny.

Eg er svært lei for at dette forslaget er eit mindretalsforslag. Vi har verkeleg ingen ting å tapa på å gje desse få kvinnene eit pusterom. Og når vi no erkjenner – slik SV òg sa frå talarstolen – at det er vanskeleg å få full innsikt i og ta alle omsyn i desse sakene, så kan det neppe vera innblanding i enkelt saker å venta med desse sakene.

Eg tilrår forslaget, og eg vil også nytta høvet til å ta opp dei andre forslaga der Kristeleg Folkeparti er medforlagsstillar.

Perioden i mottak bør vera så kort som mogleg. Det er viktig at flyktningane så snart som mogleg får normale bu- og arbeidsforhold. Mens menneske oppheld seg i mottak, er det eit absolutt krav at dei skal føla seg trygge. Derfor meiner Kristeleg Folkeparti at det bør innførast ulike mottak, og der somme mottak har eit spesielt ansvar for personar som krev styrkt bemanning eller tilgang på ekspertise. Dette er etterlyst av dei som jobbar i systemet. Det er urimeleg at barn skal vera utrygge der dei bur – etter ei lang og sannsynlegvis traumatisk flukt – fordi personen i naborommet er ustabil og ikkje får den hjelpa han treng.

Vi ynskjer at mottaksdrift vert lagt ut på anbod. Det er også viktig at flyktningar får mellombels arbeidsløyve så raskt som mogleg, og at ein etablerer kvinnegrupper, ungdomstilbod og kontakt med frivillige organisasjonar.

Kristeleg Folkeparti vil understreka at busetjing i ein kommune er starten på eit nytt liv for ein flyktning. Det er sjølv sagt tøft å koma til eit framandt land, med ein framand kultur og eit framandt språk, men dersom ein vert effektivt busett, får ein også hjelp til å klara situasjonen.

Eg må hoppa over resten av innlegget mitt.

Presidenten: Anita Apelthun Sæle har tatt opp de forslag hun refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Torbjørn Andersen (Frp): Køene i UDI er uakseptable, sier Kristelig Folkepartis representant Anita Apel-

thun Sæle, selv om dette er et resultat av – kan man si – en politikk som Kristelig Folkeparti og hun selv har stått for de siste årene. Jeg tenker da på den oppmykningen som skjedde i Bondeviks regjeringstid.

Det er imidlertid noe annet jeg vil spørre representanten Anita Apelthun Sæle om. Kristelig Folkeparti har i en merknad sammen med Senterpartiet gjort det klart at de kan tenke seg å gi kommunene vetorett i utvisningssaker, slik visstnok Verdikommisjonen foreslo. Samtidig legger Kristelig Folkeparti i innstillingen opp til at innvandrere uten opparbeidede rettigheter i folketrygden skal få fulle rettigheter – hvis jeg forstår det riktig. Det virker altså som om Kristelig Folkeparti vil la kommunene være hevet over norsk lovgivning når det gjelder utvisningssaker, og dessuten la innvandrere være hevet over norsk lovverk når det gjelder rettigheter etter folketrygden, og frita dem bl.a. for kravet om 40 års opptjeningstid, slik enhver nordmann ellers må forholde seg til. Dersom dette er riktig – og slik kan det forstås ut fra merknadene i innstillingen – er det etter mitt syn svært foruroligende. Er ikke forslagene fra Kristelig Folkeparti å betrakte som særfordeler og særordninger til utlendinger, noe som kan skape misnøye og sinne hos flere mennesker i dette landet, og som igjen kan skade integreringspolitikken?

Anita Apelthun Sæle (KrF): Kjøene er uakseptable, og vi har ein del av ansvaret. Det innrømmer Kristelig Folkeparti. Vi har også sete i regjering, og vi har også ansvaret for dette. Derfor er vi så sterke i krava til at det må gjerast noko med det. Like fullt ser vi at nabolanda våre klarer å handsama dette på ein annan måte. Så her må vi leggja om regelverket slik at det vert mogleg for UDI å gjera sakshandsaminga på ei rimeleg tid.

Så til kommunane og vetoretten: Vi ynskjer ein meir human flyktningpolitikk i Kristelig Folkeparti. Og vi veit at ein må leggja sterk vekt på personar som har eit nettverk, personar som lokalsamfunnet tar seg av og stiller opp for, for lokalsamfunnet har også bruk for desse personane. Det er ikkje negativt at dei bur der. Derfor har vi desse synspunkta. Og eg vil visa til eit anna og stort land, USA, som har mange av desse reglane, og der det at lokalsamfunnet eller personar tar ansvar for andre, aukar moglegheta for desse til å verta i landet.

Når det gjeld dei eldre asylsøklarane, utgjør dei eit alvorleg problem. Mange kommunar opplever at eldre asylsøklarar som kjem hit, og som har fått lov til å bu her i landet, men som ikkje har hatt tid til å opparbeida seg dei rettane som nordmenn normalt har, utgjør eit problem for sosialkontoret og for kommuneøkonomien. Ein får ei svært skeiv fordeling, for desse innvandrane bur ikkje likt i alle kommunane i landet. Derfor ynskjer vi altså at ein på ein annan måte enn via kommuneøkonomien tar ansvar for dette. Det er det forslaget inneber.

Karin Andersen (SV): I innlegget sitt sa representanten Apelthun Sæle at en del saker virker svært molbuaktige, idet noen som har jobb og bolig, ikke får lov til å bli, mens man «headhunter» naboen.

Jeg vil spørre representanten Apelthun Sæle om hun ikke ser at det å gi asyl til personer på et slikt grunnlag vil bryte med asylinstituttet, og at dette egentlig ikke dreier seg om en oppmykning av innvandringspolitikken. Det kan vel neppe være riktig å innvilge opphold på humanitært grunnlag fordi søkeren har fått jobb, mens de søkere som er så uheldig ikke å ha fått jobb, ikke skal få opphold innvilget.

Så til innstillingen, der Kristelig Folkeparti og SV har greid å bli enige om det meste. Men på to punkter har jeg en utfordring til Kristelig Folkeparti. Det ene dreier seg om fattigdom hos dem som bor i mottak. Alle er enige om at opphold i mottak bør være kort, men Regjeringen innrømmer sjøl i brev til komiteen at fattigdommen kan være så stor blant enkelte at de ikke har muligheter til å få den helsetjenesten de skal ha. SV og Senterpartiet har fremmet et forslag som tar opp i seg den akutte fattigdommen som enkelte opplever. Hva er grunnen til at Kristelig Folkeparti ikke er enig i at det er behov for å få gjort noe med dette?

Det andre spørsmålet går på det som alle nå hevder i sine innlegg, nemlig at det å komme i jobb raskt er viktig. Og for å komme i jobb må man få tilbud om opplæring, kompetanseheving eller tiltak. Men når det kommer til konkrete forslag om at det skal settes konkrete tidsfrister for dette, at det skal gå fort, og at f.eks. fire uker bør være maksimal ventetid, da hopper flertallet – og Kristelig Folkeparti – av. Alle sier jo før, jo heller, men vi vet at det i praksis allikevel går både uker, måneder og år. Hva er grunnen til at Kristelig Folkeparti i denne saken foreløpig nøyer seg kun med ord, og ikke vil sette fram konkrete forslag?

Anita Apelthun Sæle (KrF): Kristelig Folkeparti er veldig klår over at asylinstituttet bør oppretthaldast, og at det ikkje må verta uthola. Likevel må det kunna gå an å ha to tankar i hovudet på ein gong. Og det vi ber om, er at ein er meir romsleg når det gjeld behandlinga av desse sakene. Då vil behandlinga også gå fortare. Det betyr ikkje at ein skal få asyl eller opphald på humanitært grunnlag om ein ikkje har grunn til å få det. Men dei fleste sakene vert avgjorde ved skjønn. Og det er molbuaktig å senda ein person tilbake medan ein «headhunter» naboen. Derfor må ein i ein overgangsperiode kunna vera meir romsleg når det gjeld behandlinga av den store restansen som er der.

Vi krev veldig mykje i denne innstillinga, og vi krev at saksbehandlingstida skal ned. Vi synest det er vel mykje å krevja ein tidsfrist for kor fort dei skal koma i jobb. Det betyr ikkje at vi ikkje meiner at dei nabolanda som har klart å setja tidsfristar for opphaldet, gjer ein god jobb. Og det kan henda at vi seinare kjem tilbake både med ein betre økonomi og med ein tidsfrist for kor lang tid det kan gå før ein person skal koma i jobb. Men vi synest altså at vi må vera nokolunde rimelege og realistiske i forhold til våre krav, og dei er ganske store som dei er.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

Carl I. Hagen (Frp): De fleste av synspunktene våre er kjent fra innstillingen, så jeg vil i dette innlegget konsentrere meg om å gå igjennom noen av forslagene som Fremskrittspartiet tar opp, og gi en begrunnelse for disse.

La meg først ta opp forslagene fra Fremskrittspartiet, både de som er i innstillingen, og de som er innlevert i dag i tillegg.

En av de viktigste tingene som vi påpeker i denne innstillingen, er behovet for at Flyktningkonvensjonen av 1951 tas opp til revisjon og modernisering. FNs flyktningkonvensjon av 1951 ble laget basert på erfaringene fra annen verdenskrig. Det var en helt annen situasjon enn den vi nå opplever ved inngangen til dette århundret. Det var flyktninger fra krig – midlertidig – som så reiste tilbake for å bygge opp landet etter at krigen var over. Den konvensjonens bestemmelser vil jeg i dag hevde misbrukes av veldig mange for å omgå innvandringsstopp og innvandringskontroll i veldig mange land.

Det har da også vist seg at presset på den vestlige – la oss si – velferdsstaten, velferdsverdenen, er enorm fra den fattige verden. Det som var konvensjonens opprinnelige begrunnelse, å flykte fra krig og forfølgelse, er i dag erstattet med en lang rekke mennesker som flykter fra fattigdom og nød. Det er selvsagt meget forståelsesfullt. Jeg har ingen problemer med å forstå ønsket til de mange om å komme til den vestlige verden, for bare de kommer hit, er de garantert en langt bedre levestandard gjennom de velferdsordninger som er utviklet i disse landene. Ja, presset er nå så stort at selv fattige mennesker i mange land betaler enorme beløp til menneskesmuglere for på kriminell måte å komme til den vestlige verden. Det er også meget risikofyllt. Vi så senest i går reportasjer om nye flyktningsskip som kommer til Italia. Vi har også lest om folk som har omkommet i trailere for å komme til England, og vi vet at en del også er smuglet inn til Norge.

En av årsakene er selvsagt at dersom man bare fysisk greier å komme seg til et land og uttrykke ordene «jeg søker asyl», så er en garantert et meget, meget langt opphold. Etter hvert er det også blitt en voksende sjanse for å omgå innvandringsstoppen. Det er klart at den gamle konvensjonen fra 1951 ikke på en forsvarlig og fornuftig måte regulerer det som er den aktuelle situasjon i verden i dag når det gjelder disse problemstillinger.

Selvsagt vil det bli endringer i en del av bestemmelsene etter hvert som vi får Schengen-samarbeidet på plass. Vi synes også at Regjeringen i langt større grad burde praktisere FN-konvensjonens regler om første asylland. For det må være åpenbart at det store flertallet av dem som plutselig er i Norge og søker asyl, har kommet via andre land hvor de etter konvensjonen har plikt til å søke om asyl først, og vi burde ha returnert dem dit.

Jeg synes at man nå internasjonalt burde begynne å se på selve lovgrunnlaget i FNs flyktningkonvensjon og få en fornyet gjennomgang av den – en eller annen internasjonal konferanse – og iverksette arbeidet innad i FN. Vi foreslår altså at Stortinget ber Regjeringen arbeide med en revisjon og fornying av Flyktningkonvensjonen, for at den skal være tilpasset den situasjon som vi har i verden i dag.

Vi har tillatt oss å foreslå at det utarbeides ordninger som plasserer asylsøkere med uakseptabel atferd i egne lukkede mottak. Det har vært et voksende problem rundt om i en del av våre asylmottak at mange av de som er der, begår kriminalitet og oppfører seg på en uakseptabel måte overfor andre i nærmiljøene eller i selve asylmottaket. Da bør det være en mulighet til å hindre uakseptabel adferd, også hvis det er rapporter fra nabolaget, om man har enkelte mottak som er lukket, særlig når vi vet at det fra tidligere Sovjetunionen og områdene der kommer en del personer som utelukkende er interessert i å begå kriminalitet. De vet at de kan bo lenge på et asylmottak, anke sine avslag, og mens de er der, kan de begå tyverier og sende tyvegods hjem. Det har vært en rekke avismeldinger om dette. Det er også bekreftet av ledelsen på asylmottak og kjøpesentre i nærheten. Og da må man ikke bare være passiv til dette, som jeg synes flertallet er, men man bør opprette lukkede mottak og gjøre det mulig for dem som leder asylmottak, å be om å få flyttet folk som har en uakseptabel atferd, dit.

Vi synes også at asylsøknader fra personer som begår kriminelle handlinger i Norge mens de venter på behandling av sin søknad, automatisk må bli avslått. Jeg vil hevde at det er ingen reelle flyktninger, de som flykter fra forfølgelse, som ville risikere å bli sendt hjem igjen på grunn av kriminalitet – de ville avstå fra det. Vi synes at vi i langt sterkere grad må si nei takk til dem som begår kriminelle handlinger.

Vi vet også at i forbindelse med familieegjenforeningsaker har det vært mange som ikke har gitt riktige opplysninger om familieforhold. Vi ønsker at DNA-testing skal være standardprosedyre for å undersøke og få bekreftet riktigheten av påstått slektskap, altså om de er foreldre til eller barn av noen. Det skal kunne kontrolleres automatisk ved DNA-testing.

Så konstaterer vi – som vi har gjort mange ganger før – at det er et fåtall av dem som kommer til Norge og søker asyl, som får beskyttelse i henhold til konvensjonen. Det er 2–3 pst. som altså er reelle flyktninger. En stor del får såkalt opphold på humanitært grunnlag, som vi, etter vår oppfatning og vår fortolkning av FN-konvensjonen, ikke er forpliktet til å gi. I Norge går man lenger enn forpliktelsene, vi vil stå på forpliktelsene. For å unngå at man omgår norsk innvandringsstopp og først får opphold på humanitært grunnlag og derved får resten av familien med på familieegjenforening, vil vi begrense familieegjenforeningsadgangen til dem som får beskyttelse, altså får flyktningstatus i henhold til Flyktningkonvensjonen, og ikke gjelde for dem som får opphold på humanitært grunnlag.

Vårt forslag nr. 18 medfører en omorganisering av ansvarsforholdene for flyktninger. Vi tror og mener at det er langt mer fornuftig at det er et fullstendig statlig ansvar, inntil de som har fått opphold i Norge, greier å livnære seg gjennom egen arbeidsinnsats. Et statens flyktningverk burde få ansvaret for flyktninger og de som får opphold på humanitært grunnlag, inntil de selv kan greie seg ved eget arbeid. Det burde være ett kontor, én administrasjon, én virksomhet som har det totale ansvaret for

integreringen i samfunnet. I stedet for at det er fordelt på de enkelte ulike kommunale og statlige instanser, tror vi det hadde vært langt mer fornuftig at staten hadde det fulle og hele ansvar, også inkludert bosetting rundt omkring i landet, inntil man greide å leve av egen innsats. Jeg viser til forslaget og det som er skrevet i innstillingen.

Jeg konstaterer også at flertallet fortsatt aksepterer at det er et stort problem med gjenbosetting, at flyktninger som er utplassert i dagens system i en kommune, raskt flytter til en annen kommune, som regel en av storbyene, og særlig Oslo. I tillegg til de flyktninger som Oslo har sagt ja til å ta imot, kommer det altså også annen gangs bosetting fra andre kommuner. Andre kommuner har da kanskje bygd ut et system for å ta imot flyktninger og står nesten uten noe å gjøre hvis det er kommet en del flyktninger som etter relativt kort tid flytter til Oslo. Vi gjentar vårt forslag om at man ikke skal kunne flytte før det er godkjent av myndighetene, eller at man kan livnære seg ved sin egen arbeidsinntekt og dermed, som alle andre, kan bosette seg hvor man vil. Men så lenge man får offentlige goder og lever av offentlige goder, skal det være en spredt bosetting, slik det også er ment å være.

Så har vi også levert et forslag, nr. 36, basert på det systemet som nå er under utbygging i Danmark. Vi konstaterer at der er det en sosialdemokratisk regjering som nå arbeider for at de som er i asylmottak, også skal settes i arbeid, fordi det å gå ledig ikke er noe særlig fornuftig for noen formål. Der er det under etablering verksteder på mottakene, slik at de kan påta seg en del arbeid og derved dekke en del av kostnadene ved å organisere mottakene, samt at man kan få verdifull språk- og arbeidsopplæring. Det at folk bare er asylmottakere i lang, lang tid og venter på en avgjørelse, er nedbrytende for den enkelte, og det skaper selvsagt også irritasjon hos alle andre som må arbeide for å få nødvendige midler til sitt livsopphold. Så at de settes i arbeid, ville være meget fornuftig. Dette er nå, så vidt vi forstår, gjennomført i Danmark, og jeg håper at kanskje flere ville se på dette forslaget, i og med at det ikke er behandlet i innstillingen.

Presidenten: Carl I. Hagen har tatt opp de forslag han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Berit Brørby (A): Det er slik, hvis også representanten Hagen tenker etter, at historisk sett har Norge fortsatt minus i regnskapet når det gjelder flyktninger. Det er faktisk betydelig flere nordmenn som, i hvert fall hittil, har flyktet fra Norge enn det vi har mottatt av flyktninger.

Før var det slik at folk flyttet ut av landet på grunn av fattigdom, og fattigdom er vel hovedgrunnen til at folk også kommer hit nå. At enkelte i Norge nå flytter ut, er ikke fordi de er fattige, men derimot fordi de tror de blir det ved å betale skatt til hjemlandet sitt.

Men jeg stusser litt over det siste forslaget fra representanten Hagen, forslag nr. 36. Jeg vil gjerne høre hans utdyping av det. Her står det nemlig at han vil ha «et sys-

tem som åpner for at asylsøkere i mottak kan gis arbeidsoppgaver for eksempel i egne verksteder på mottakene». Hva betyr det egentlig? Betyr det at vi nå skal opprette statlige verksteder, som f.eks skal gå på bekostning av det lokale næringsliv som driver et verksted der asylmottaket er? Altså: Hvilken utforming har egentlig Hagen tenkt at et slikt forslag skal få?

Mitt andre spørsmål til representanten Hagen er: Blir det ikke bedre – med raskere integrering og også raskere utsending – når vi får litt mer orden på UDIs saksbehandling, slik at det kan gå raskere? Og er det ikke et poeng at heller enn å ha disse såkalte statlige verkstedene, kan man la lokalt arbeidsliv, som kan ta mye bedre vare på asylsøkerne og flyktningene som vi har her i landet, ta dem inn som reell arbeidskraft?

Carl I. Hagen (Frp): Jeg synes faktisk det var oppsiktsvekkende at Berit Brørby innrømmet – slik hun gjorde det i begynnelsen av sin replikk – at hovedgrunnen til asylstrømmen var fattigdom. Hvis man studerer hele FN's flyktningkonvensjon, som er begrunnelsen som flertallet hele tiden bruker og viser til, er fattigdom og sosial nød – eller, skal vi si, ulike syn på virkningen av ulike religioners syn på forholdet mellom mann og kvinne – overhodet ikke grunnlag for å søke om asyl etter Flyktningkonvensjonen. Så når representanten innrømmer at fattigdom er hovedproblemet, gir hun i realiteten Fremskrittspartiet rett i at det er et misbruk av asylinstituttet som skjer når man med den begrunnelsen prøver å få varig og fast opphold i Norge.

Så sa også representanten på slutten at når UDIs saksbehandlingstid går ned, blir det bedre. Jeg vet ikke om jeg skal le eller gråte, for det har ulike arbeiderpartiregjerings, stortingspolitikere og Arbeiderpartiet faktisk sagt i veldig mange år. Man henviser til noe som skal bli. Det sa man i 1990 da det var store problemer, og det sa man i 1995. Kan ikke også Arbeiderpartiet la være å si slike ting inntil de har levert at det er en lavere saksbehandlingstid, for det er bare en liten drøm der i fremtiden.

Når det gjelder forslaget om egne verksteder, skal Berit Brørby få kopi av Dagsavisen for 9. april, hvor dette er omtalt. Dette er altså noe som gjennomføres av den sosialdemokratiske regjeringen i Danmark. Jeg vet at hun alltid har meg mistenkt for å gjøre rare, dumme ting, men når det gjelder en sosialdemokratisk dansk regjering som har god kontakt med den norske, så bør det vel kanskje være noe fornuftig? Hun skal nå få overlevert hele begrunnelsen som står der, og som for så vidt også støttes av NOAS og av Røde Kors.

Erna Solberg (H): Carl I. Hagen vet ikke om han skal le eller gråte av Arbeiderpartiet, som lover kortere saksbehandlingstider, men som aldri leverer. Problemet nå er at vi er noen andre som ikke helt vet om vi skal le eller gråte av Fremskrittspartiet, siden det er Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet sammen som ikke vil være med på å presse opp tempoet når det nettopp gjelder å få fremlagt strakstiltak i revidert nasjonalbudsjett for å få ned saksbehandlingstiden, og fastsette et mål for når en

kortere saksbehandlingstid i en mer normal situasjon skal oppstå. Jeg ber Carl I. Hagen gå gjennom og se på de enkeltelementene som dette forslaget faktisk inneholder, og hva man ber om. Da vil han se at alt det er fullt mulig, og alt det burde Regjeringen hatt på bordet sitt allerede i dag, også uavhengig av konsulentgjennomgåelsen.

Så til et par av de forslagene som Carl I. Hagen gikk gjennom. For det første: Når det gjelder det siste spørsmålet, er den avgjørende forskjellen at Norge, som ett av få land, gir midlertidig arbeidstillatelse – noe som Fremskrittspartiet stemte imot – til folk som er her og som ber om asyl. Det betyr at man ikke trenger spesielle verktøy, slik man f.eks. har i Danmark. Man kan nemlig få tilsvarende ordninger på allerede etablerte arbeidsplasser, og man slipper å etablere noe som kommer i konkurranse med arbeidsplasser som allerede eksisterer. Det er et annet valg som flertallet faktisk har gjort på Stortinget, som gjør at man ikke trenger å knytte det opp. For øvrig vil jeg – for ikke å få det nedstemt, fordi det er litt på siden av den tankegangen som har vært – anbefale at man gjør det om til et henstillingsforslag, så kan Regjeringen sette det inn i en sammenheng og gi en gjennomgang i Stortinget på et annet tidspunkt når det gjelder hvordan dette eventuelt passer inn.

Men så har jeg ett spørsmål til, og det er til forslag 17. Der ber man Regjeringen legge frem nødvendige forslag for å sikre like opptjeningsregler i folketrygden for alle. Det er altså slik at en del flyktninger som kommer til Norge, er uføre når de kommer. De får minstepensjon. Man vet at de er uføre, funksjonshemmede eller handikappede, og at de aldri vil komme ut i jobb. Skal ikke disse få minstepensjon i fremtiden med Fremskrittspartiets opplegg? Betyr det at Terje Søviknes skal betale av sitt eget sosialbudsjett i Os kommune, siden man ikke er med på noen andre former for å avhjelpe kommuner som faktisk tar imot både eldre og uføre som kommer til dem?

Carl I. Hagen (Frp): Først sa Erna Solberg at vi er imot å «presse opp tempoet». Nei, vi er uenige i uansvarlighet. Man kan ikke bare vedta ting her i Stortinget og tro at det da skjer noe i virkelighetens verden. Og det er grundig redegjort for – i hvert fall etter vår oppfatning – at det å arbeide med UDI er Regjeringen i gang med. Selv om man vil fatte et vedtak her om en eller annen tidsfrist som det i praksis ikke er mulig å holde, finner ikke vi at vi vil være med på et uansvarlig forslag som bare er myntet på å gjøre seg populær utenfor dette hus. Det må være gjennomførbart. Seriøse og ansvarlige partier kan ikke opptre slik som Høyre, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet her gjør. Og vi har ingen problemer med å akseptere de begrunnelser som er gitt av Regjeringen på dette området.

Ja, det er gjennomført muligheter for dem som er i asylmottakene, til å ha arbeidstillatelse, men det er i praksis veldig få som blir benyttet. Og det vi sier, er at vi synes at det bør være en plikt til at de skal kunne settes i arbeid og settes på kurs, når de er asylsøkere her, og at de har en plikt til å gjøre det. Vi tror faktisk at selv om det

kunne være noen ting som vil være i konkurranse med næringslivet, ville det kunne gjøres forskjellige enkle ting på et slikt verksted på et mottak. Det er jo nettopp Høyre som hevder at det er mangel på arbeidskraft i dette land. Så det at i hvert fall de asylsøkere på et mottak som ikke har noe å gjøre, blir satt i produksjonsarbeid, må jo være fornuftig, for da vil det bli mindre press på bedrifter i det ordinære næringslivet, som Høyre er så opptatt av skal få fri arbeidsinnvandring for å få tilstrekkelig tilgang på billig arbeidskraft. Jeg viser bare til den debatten.

Dette synes vi er fornuftig, for da skjer det under plikt, og det er organisert av mottaket. Man slipper også det presset som man ville få fra en arbeidsgiver hvis søknadene ble avslått og asylsøkerne skulle sendes hjem. Da slipper man den hylingen og skrikingen. Da er det på mottaket de gjør dette, og det ville også være meget fornuftig.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Velferdsordningane våre er bygde på ein stor grad av tillit mellom folket og trygdesystemet. Vi veit at det er ein del som juksar seg til meir hjelp enn dei treng. Difor har vi kontrollrutinar og regelverk, men ikkje så strengt at dei som treng hjelp, ikkje får det. På den same måten har vi eit grunnleggjande prinsipp i straffelova om at ingen er skuldig inntil det motsette er bevist. Det vil seia at ein del som er skuldige, går fri fordi vi vil vera heilt sikre på at ingen uskuldig blir dømd.

Når det gjeld høvet til å søkja asyl i Noreg, vil Framstegspartiet og Carl I. Hagen til og med ha eit strengare regelverk enn for dei som gjer seg skuldige i kriminelle handlingar i Noreg. Dei gir inntrykk av at det er nokre, men då nokre yttarst få, som skal få høve til å få asyl i Noreg. Det er i dagens innstilling avgrensa til å gjelda 1 000 kvoteflyktningar. Mitt spørsmål går i forhold til situasjonen for desse 1 000 som Framstegspartiet vil gi dette høvet. Dei finn til og med grunn til å føreslå endring når det gjeld familiegjenforeining, slik at det ikkje skal vera tillate å innvilga familiegjenforeining før etter 36 månader. Det vil altså seia at her er det nokre yttarst få som skal få høve til å koma innanfor grensene våre, men dei skal ikkje givast den tryggleiken, den starten for eit nytt liv i forhold til det dei har gått gjennom, som FN har gått god for. Dei skal ikkje givast noko håp om familiegjenforeining før tre år har gått.

Carl I. Hagen (Frp): Først til det siste spørsmålet fra Erna Solberg: Det betyr at vi vil ha like regler for alle når det gjelder folketrygden.

I mange år har vi fått henvendelser fra nordmenn som har bodd veldig mange år av sitt liv i utlandet, arbeidet der og så flyttet hjem til Norge. De har ikke fått full minstepensjon, for de har ikke hatt tilstrekkelig botid i Norge til å oppnå det. Ingen i Høyre eller andre partier har vært innstilt på å endre regelverket av den grunn. Men når det nå kommer innvandrere til Norge som ikke kan få botid nok til å få minstepensjon, våkner man øyeblikkelig i enkelte partier og sier at da må vi lage nye særregler som sikrer rettigheter i folketrygden på et mye mildere og

snillere grunnlag enn det som hittil har gjeldt for nordmenn. Det er det vi er helt uenig i. Det skal være de samme regler for alle. Det er det vi synes er så merkverdig, at man ikke har hatt noen problemer med å si nei til nordmenn som har vært en del år av sitt liv i utlandet, mens man ikke har noen problemer med å si ja til utlendinger som flytter til Norge i voksen alder. Det er vårt fornuftige standpunkt.

Så spør Magnhild Meltveit Kleppa om det er slik at vi vil ha en strengere praksis. Ja, det er riktig. Jeg bekrefter det jeg har sagt i hele mitt innlegg. Vi vil ha en langt strengere praksis, fordi vi vet av erfaring at av dem som kommer til Norge og søker asyl, er det bare 2-3 pst. som er reelle flyktninger etter FNs konvensjon. Og hvis vi først skal ta imot langt flere enn det som er reelle flyktninger, får man si hvilke mekanismer det er som skal avgjøre hvem det er som skal være så heldig å få komme til Norge. Skal det virkelig være de som har så mye ressurser at de greier å finansiere sin egen reelle billett til Norge, de som betaler smuglere for å komme til Norge, eller de som eventuelt begår kriminalitet? Det kan ikke være noe særlig fornuftig, så jeg bekrefter at vi ser på virkelighetens verden som den er, og er ikke så troskyldige og blåøyde som bl.a. Meltveit Kleppa er i denne politiske vurderingen.

Erna Solberg (H): President, en åpenbar misforståelse!

Presidenten: Erna Solberg får ordet til en åpenbar misforståelse.

Erna Solberg (H): Representanten Carl I. Hagen har misforstått hvis han tror at Høyre har vært med på forslaget om å innføre andre rettigheter i folketrygden for innvandrere og asylsøkere. Det vi derimot har foreslått, også ved behandlingen av forskjellsmeldingen i fjor, er en refusjonsordning for de sosialhjelpsutgiftene som kommunene har til denne typen personer. Og det jeg egentlig stilte spørsmål om, var hva Carl I. Hagen egentlig sa.

Men til orientering: Høyre har ikke foreslått det han sa.

Presidenten: Da er den misforståelsen oppklart.

Carl I. Hagen (Frp): Det ble påstått at det var vårt forslag nr. 17 som var grunnlaget for spørsmålet. Forslag nr. 17 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge frem de nødvendige forslag som sikrer like opptjeningsregler i folketrygden for alle.»

Det har altså ingenting med kommunenes sosialhjelpsutbetalinger å gjøre i det hele tatt. Vi har da også i vår innstilling og vårt forslag sagt at vi ønsker at staten skal ha det fulle og hele ansvar inntil folk kan livnære seg og greie seg selv. Hvis man ikke har hatt nok botid i Norge til å skaffe seg en fullverdig pensjon, får man heller legge opp til at man kjøper private pensjonsordninger. Vi ønsker ikke at det skal være kommunene som påtar seg dette ansvaret, slik som det er i dag. Vi ønsker å flytte ansvaret over til staten.

Presidenten: Alle misforståelser er oppklart. Replikordskiftet er avsluttet.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Norsk asyl- og flyktningpolitikk handlar om menneskesyn. Den er ein test på om likeverd og respekt ligg i botnen for den ein-skilde av oss i vårt møte med einskildmenneske som ber om ly i landet vårt. Den er òg ein test på om Noreg er like flink til å ha ein klar praksis i eige land i forhold til internasjonale konvensjonar som vi gjerne oppfordrar andre land til å slutta seg til.

Og til Carl I. Hagen: Senterpartiet ynskjer ikkje at vi skal ha ei strengare lovgiving, fleire reglar og mindre rettstryggleik når det gjeld asyl- og flyktningpolitikk, enn til og med kriminelle i Noreg. Vi er usamde i eit «Festung Europa» og ei visumplikt som gjer det umogleg å få søkt asyl i europeiske land, inkludert Noreg, utan å nytta profesjonelle menneskesmuglarar. Det er ikkje landet vårt verdig. Det kan innebera at vi får inn nokre asylsøklarar som ikkje er reelle flyktningar. Det kan bety at vi utset oss for nokre kriminelle element frå andre land, og vi må ha system for å handtera det. Men vi bør ikkje kosta på oss eit regelverk som held alle andre enn reelle flyktningar ute. Då er vi ikkje der for dei som verkeleg treng vernet vårt, og som treng hjelpa vår. Eg er glad for at Framstegspartiet står aleine om sitt syn på dette, og eg er djupt usamd i innføringa av Schengen-avtalen og dei følgjene vi no ser av den.

St.meld. nr. 17 gir oss høve til å drøfta grunnlaget for asyl- og flyktningpolitikken. Vi kan sjå nærare på om det er samsvar mellom dei måla som er sette, og kvardagen slik den blir opplevd. Det er ei sak som i tillegg til å opppta regjering og storting, asylsøklarar og sakshandsamarar i nokre tilfelle like mykje gjeld heile lokalsamfunn, lokale folkevalde, organisasjonar og engasjerte einskildpersonar. Meldinga har forslag til betring på nokre område. Saksordførar Erna Solberg har med måten ho har lagt opp arbeidet på, medverka til ytterlegare breitt fleirtal på fleire område.

Senterpartiet vil peika på nokre felt der det er eit klart behov for endringar, og der det er ekstra påfallande at ei regjering utgått frå Arbeidarpartiet med alle sine fine ord om solidaritet er så tafatt.

Regjeringa er nøgd med einslege mindreårige asylsøklarar sin situasjon. Det er ikkje vi. Denne gruppa er ikkje stor, di meir overkommeleg skulle det vera med tiltak som gir den ein-skilde eit betre utgangspunkt enn i dag. Det er behov for ei heilskapleg tilnærming på barnet sine egne premissar, ikkje ei fortsetjing av ad hoc-løysingar tilpassa opplegg for vaksne. Praksis viser at dei aller fleste einslege mindreårige asylsøklarar blir verande i Noreg. Det er bakgrunnen for at vi ynskjer større vekt på direkte busetjing i kommunane for dei. Det er ille at gjennomsnittleg opphaldstid i mottak er lengre for denne gruppa enn for andre asylsøklarar. Vi har i brevveksling med statsråden avdekt grunnleggjande usemje mellom Regjeringa og oss når det gjeld den beredskapen vi meiner skal vera til stades.

Ein einsleg asylsøkar under 18 år har på same måte som einslege norske barn behov for spesiell oppfølging, omsorg og «forutsigbarhet» i sin spesielle livssituasjon. Dei skal med sine erfaringar etter vårt syn ha det same tilbodet om dei tenester barnevernet kan gi. Å avvisa eit slikt utgangspunkt inneber eit ja til forseinking i forhold til den tryggleiken, stabiliteten og oppfølginga som er nødvendig frå fyrste stund for å sikra eit godt grunnlag for opphald. Senterpartiet føreslår difor, i lag med Kristeleg Folkeparti og SV, at mottak for barn skal ha status som barnevernsinstitusjonar.

Vi er svært nøgde med at komiteen i dag samrøystes går inn for ei utvida og styrkt verjeordning, med løn og klare retningslinjer. Det er òg gledeleg med brei semje om auka bruk av fosterforeldre overfor denne gruppa, og at komiteen etter initiativ frå Senterpartiet har bedt om at dei som har vore barnesoldatar i heimlandet, får tidlegast mogleg oppfølging i si handsaming av traumer.

Sentrumsregjeringa varsla ein gjennomgang av kriteriet «sterke menneskelege hensyn» som grunnlag for opphald. Diverre har Arbeidarpartiet støtte frå Høgre og Framstegspartiet til at det ikkje trengst.

Sentrumsregjeringa endra regelverket for å sikra kvinner mot kjønnsbasert forfølgning. Vi la òg til rette for høve til å be om opphald etter eit samlivsbrot. Eg vil gi honnør til dei kvinnene som har stått fram med si eiga grufulle historie, og som har gitt ei rigid og uakseptabel praktisering av lovverket eit ansikt. Eg vil òg gi honnør til kvinnenettverk i Hordaland og Rogaland, til organisasjonar og einskildmenneske som bryr seg, og som utrettleleg arbeider for at solidaritet må visast i gjerning, ikkje berre i ord.

Di større grunn er det til å seia seg lei for at det i innstillinga i dag ikkje er råd til å koma lenger. Eit breitt fleirtal erkjenner at regelverket er romslegare enn praksis pr. dato. Det er gledeleg at det inneber vedtak om gjennomgang av regelverket, av norsk og internasjonal praksis og vurdering av endringar, og ei sak til Stortinget for oppfølging. Det logiske ville likevel etter vårt syn vore at det same fleirtalet som går inn for dette, òg støtta forslag nr. 3 frå Kristeleg Folkeparti, Senterpartiet og SV om å la liggja effektivering av vedtak baserte på dagens regelverk om opphald for kvinner etter samlivsbrot og for dei som hevdar seg utsette for kjønnsbasert forfølgning inntil ny vurdering av søknadene er føretatt. Det ville òg vore ei støtte til at Odd Einar Dørum sitt utmerkte forslag verkeleg vart følgt opp. Ei slik høgst rettferdig handsrekning som ei direkte oppfølging av den gjennomgangen dei no støttar, er altså ikkje Arbeidarpartiet og Høgre viljuge til å gi. Det er særleg tankevekkjande at statsråd Brustad, som òg har vore likestillingsminister, ikkje har større engasjement på dette feltet.

Det er avdekt graverande og uhaldbare forhold i UDI. Det gjeld både pengebruk, sjølve sakshandsamingspraksisen og manglande rutinar som fører til aukande sakhandsamingstid. Det er bra at statsråden her har lova oppfølging. Komiteen har fått grundig orientering om det. Det er likevel grunn for å peika på òg i dag den hast dette arbeidet har. Statsråden overtok ein statskonsultrap-

port utarbeidd på initiativ frå den førre kommunalministeren. Forslag til forbetringar frå den rapporten skulle vore iverksette for lengst, og det er vel då eit eksempel på den tida som nødvendig endring står i fare for å ta.

Det var Arbeidarpartiet som i si tid tok initiativ til det som no er blitt Utlendingsnemnda. Det kjem urovekkjande meldingar om praksisen i nemnda. Det gjeld særleg dette manglande høve til engasjement frå lekfolk si side og den kjensla dei gjentatte gonger no har hatt, på den korte tida nemnda har vore i arbeid, av å vera gislar i eit system som dei har liten innverknad på. Det er statsråden som har ansvaret for at nemnda arbeider i samsvar med intensjonen. Det er avgjerande at ho av omsyn til rettstryggleiksaspektet kontinuerleg held seg oppdatert, og at ho òg er open for korrigeringar når det blir bede om det.

Regjeringa skal ha ros for sine forslag til forbetringar av integreringstilskotet og for sitt arbeid for å sikra raskare busetjing ute i kommunane. Avtalen mellom Kommunenes Sentralforbund og Kommunal- og regionaldepartementet er spennande nytenking som vi har gitt vår tilslutnad til, rett nok ikkje fullt ut, men i all hovudsak.

Regjeringa har òg eit engasjement i forhold til opplæring og kompetanseheving når det gjeld å få fleire i arbeid, som vi gir vår støtte til. Vi ynskjer eit sterkt engasjement, og aller helst eit forsterka engasjement i forhold til dagens situasjon, for å sikra endå fleire flyktningar og innvandrarar arbeid. Det har vi diskutert i denne salen ved fleire høve allereie, så det skal eg ikkje bruka meir tid på no. Men lat meg bruka mine siste minutt til å understreka to ting: Det eine er det ubrukte potensialet som ligg i alt som heiter frivillig arbeid for å gjera den fyrste tida i Noreg enno betre for einskilde, eit frivillig engasjement ikkje som erstatning for det offentlege, men som eit supplement. Lat meg òg seia at det er viktig for Regjeringa å merka seg at den supplerande stønadsordninga som er føreslått i utjamningsmeldinga, hastar det med å få på plass.

Så er Senterpartiet medforslagsstillar til eit forslag som eg hermed tek opp.

Presidenten: Representanten Meltveit Kleppa har tatt opp det forslag hun selv refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Sverre J. Hoddevik (H): Det kunne være fristende å spa litt mer i dette om den kommunale vetoretten for utsendelse. Det er etter mitt syn en grundig sammenblanding av asyl- og flyktningpolitikk og arbeidsinnvandring som Kristelig Folkeparti og Senterpartiet nå står for, og på mange måter var det vel Senterpartiets representant Meltveit Kleppa som under behandlingen av saken om arbeidsinnvandring for kort tid siden åpnet ballet med å bli ganske drøftende når det gjaldt utsending.

Dette med saksbehandlingstid og dermed også ventetid er fra mange hold hevdet å være et motiv for fremming av diskutabile søknader. Når vi da i merknadsform fra Kristelig Folkeparti og Senterpartiet får slått til lyd for en kommunal vetorett, og at ordførerne skal kunne forhindre en utsendelse av velintegrerte sysselsatte asylsøkere, reises spørsmålet om man ikke i realiteten er i

ferd med å sette asylinstituttet på hodet. Kanskje er det slik at UDI blir andre instans, og at det med et visst volum og en lang ventetid i realiteten blir ordførerne som blir første instans. Hvis de kan melde om brukbar sysselsetting, er all annen grundig saksbehandling i UDI overflødig.

Spørsmålet til Meltveit Kleppa er da: Hvor mye unødvendig ressursbruk skal vi ha i UDI hvis dette får et visst volum? Og skulle vi ikke, slik som man har gjort i andre land, sette inn alle krefter og ressurser på å få ned ventetiden slik at man unngår dette volumet på vikarierende grunnlag?

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Eg er overraska over at Høgre ikkje tek inn over seg det engasjementet og òg den frustrasjonen som er i mange lokalsamfunn når det gjeld dagens tilstand. Det er faktisk slik at statsministeren og andre prominensar på den eine sida tek til orde for ein brei kamp mot rasisme, samtidig som mange foreldre, mange organisasjonar, einskildpersonar og òg lokale folkevalde spør korleis vi skal forklara ungane våre om likeverd og respekt når det faktisk er slik at nokre av dei ungane som går i klasse med våre ungar, må sendast ut av dette landet fordi dei er frå feil land. Senterpartiets utgangspunkt er ei oppmjuking av sjølve asyl- og flyktningpolitikken. Vi peikar i innstillinga på at det er behov for å sjå på om ikkje fleire òg i Noreg bør givast asyl framfor opphald på humanitært grunnlag. Det er sjølv-sagt det grunnleggjande. Og det er søknader om asyl og opphald på humanitært grunnlag som skal vera UDI si oppgåve, og der må saksbehandlina kortast ned. Det er ingen fare for at dei vil bli arbeidsledige med den svært forsiktige merknaden frå Kristeleg Folkeparti og Senterpartiet i forhold til at vi meiner at det å gi lokal vetorett bør kunna vurderast nærmare. Det ville faktisk vera å ta på alvor nokre lokalsamfunn som i dag har eit engasjement rundt einskildpersonar.

Torbjørn Andersen (Frp): Senterpartiets Magnhild Meltveit Kleppa forkynte en generøs og – la meg si – storhjertet norsk asyl- og flyktningpolitikk. Nå er det slik – og her tenker jeg på problemene med det store antallet – at når det gjelder opphold på humanitært grunnlag og familiegjenforening, tror jeg at det var noe nær 12 000 innvandrere som ble i Norge i 1999. Av disse var det bare ca. 100 som fikk innvilget asyl, mens vi altså tok imot, tror jeg, rundt 1 500 overføringsflyktninger, ifølge statistikken fra UDI. Overføringsflyktninger og asyl-flyktninger utgjør bare 10–15 pst. av det totale antall innvandrere, hvis vi kan bruke det begrepet i denne sammenheng, men det genererer altså gjennom familiegjenforening og ikke minst den generøse ordningen med opphold på humanitært grunnlag 85–90 pst. flere enn det som antall flyktninger og overføringsflyktninger og innvilgede asyl egentlig står for.

Når det gjelder bosetting, er problemet det store antallet som venter på å få bolig i landets kommuner, og de vil jo ikke, ser det ut til, bo i de kommunene som Senterpartiet styrer i, i småkommunene. Det må være på tide å re-vurdere hele systemet og regelverket både når det gjelder

å innvilge opphold på humanitært grunnlag, og ikke minst når det gjelder familiegjenforeningspolitikken. Vi har i dag – og mange har sagt det her i dag – et kaotisk system. Det er jo ikke rart at asyl- og flyktningpolitikken er kommet ut å kjøre når vi ser hvilket stort antall som kommer inn, på tross av at vi har en innvandringsstopp fra 1975. Det er ingen problemer med å gå utenom den innvandringsstoppen, spesielt når det gjelder opphold på humanitært grunnlag, og det kom over 9 000 personer på familiegjenforeningsgrunnlag.

Kirsti Kolle Grøndahl hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Om representanten Torbjørn Andersen karakteriserer alle forslag som er romslegare enn det å gi rom for tusen kvoteflyktningar til landet pr. år, som ein generøs flyktningpolitikk, så står Senterpartiet for ein generøs flyktningpolitikk. Om han karakteriserer mitt innlegg og vår politikk som eit sært standpunkt i forhold til norsk flyktningpolitikk, er det feil. Om han les innstillinga nøye, ser han at her står Senterpartiet, SV og Kristeleg Folkeparti i all hovudsak saman. Vi står òg saman med Høgre og med Arbeidarpartiet i svært mange forslag. Det er slik at det er eit breitt fleirtal som ynskjer ein gjennomgang av norsk flyktningpolitikk i forhold til FN's flyktningkonvensjon. Eg synest det er pinleg at Flyktningerådet, NOAS og Amnesty, må påpeika at Noreg innvilgar langt færre asyl i dette landet enn land som det er naturleg for oss å samanlikna oss med.

Når det gjeld Senterpartiet sine ordførarar – ja, ein av dei er Kristin Sørheim i Tingvoll, som i sin eigen kommune har registrert eit breitt engasjement for å la ein familie som dei meiner treng hjelp og støtte og opphald i Noreg, få bli i Noreg, og som har gitt si fulle støtte til Verdikommisjonen sitt forslag om det lokale ansvaret som, når det kjem til stykket, ligg i vetoretten.

Presidenten: Replikskordskiftet er avsluttet.

Karin Andersen (SV): Norsk flyktning- og asylpolitikk har vært i sterkt negativt fokus den siste tida, og det er en av grunnene til at jeg vil konsentrere innlegget mitt om problemene.

Norske flyktning- og asylmyndigheter har et stort troverdighetsproblem, og etter SVs syn er det i hovedsak et politisk problem. I prinsippet er holdninger og politikk både hos Regjeringen og flertallet, alle bortsett fra Fremskrittspartiet, overfor flyktninger imøtekomende, men praksis er avvisende og avspeiler holdninger som går ut på at flest mulig skal ut, noen ganger nesten koste hva det koste vil. De negative holdningene blir grotesk synlige i enkeltsaker, som f.eks. med den tre år gamle tuberkulosesyke jenta, en sak som ikke har noe med asylinstituttet å gjøre, men som kun dreier seg om å ha litt tålmodighet og gi en menneskelig behandling til et barn blir friskt. Er det virkelig i tråd med Regjeringens politikk at det skal være slik? På den ene sida opplever vi at politisk

(Karin Andersen)

ledelse forsikrer at barnefamilier skal behandles humant. I praksis blir løftet brutt, f.eks. i påsken i Sollia i Hedmark, der en barnefamilie, som ikke har gjort noe galt eller har tenkt å motsette seg utsendelse, behandles som kriminelle. Politiet kommer uten varsel kl. 6 palmelørdag for å kaste ut en familie på fem med baby. Tre timer får de på seg til å pakke. Tilliten knuses i slike saker, også hos lokalsamfunn og enkeltmennesker som prøver å gi innvandrerne tro på at norske myndigheter behandler folk humant, er til å stole på og holder ord. Dette er alvorlig. På den ene sida behandles folk som ikke har gjort noe galt, nesten som kriminelle, mens det på den andre sida ser ut som verken myndigheter eller politi makter å sette en stopper for de kriminelle som gjør livet vanskelig og farlig for andre både på mottak og ellers i samfunnet. Det ser ut som vi har en handlekraftig jernhånd på barnefamilier som skal kastes ut, og en famlende silkehanske på kriminelle. Behandlingen skaper et inntrykk av at alle som kommer hit, er farlige, og befester negative holdninger. Vi kan ikke skylde bare på UDI i disse sakene. Så lenge Regjeringen og flertallet ikke griper inn og endrer praksis, har UDI politisk ryggdekning for det de gjør.

For SV er muligheten til å søke asyl for den som blir forfulgt, grunnleggende. 31. mars i år forsvarte førsteamanuensis ved Høgskolen i Oslo, Bente Puntervold Bø, sin doktoravhandling om norsk immigrasjonskontroll. Temaet var de rettslige og etiske problemene rundt norsk visumpolitikk. Konklusjonen i avhandlingen er at norsk visumpolitikk i dag er en trussel mot asylretten. Norsk visumpolitikk hindrer asylsøkere innreise før beskyttelsesbehovet er vurdert, og myndighetenes strenge visumpolitikk er et bevisst virkemiddel for å begrense menneskers mulighet til å søke asyl, og gjelder land der vi vet det er mennesker som trenger beskyttelse. Det er ikke ulovlig å søke asyl i Norge uten visum, men det er umulig å ta seg hit uten å bli kriminell. Flyselskapene straffes også for passasjerer som ikke har gyldig visum, og uten visum må asylsøkere reise ulovlig for å få den beskyttelse vi etter konvensjonen er forpliktet til å gi – og så havner de i klørne på menneskesmuglere. Dette er en problemstilling som Regjeringen ikke har vært villig til å se på. Etter SVs mening må visumpolitikken legges om og i hvert fall oppfylle disse to premissene, som ikke oppfylles i dag. Slektninger må som hovedregel kunne besøke hverandre over landegrensene, og asylsøkere skal ikke hindres i å nå fram til et trygt land for å få vurdert sitt beskyttelsesbehov. Avslag som gis, må være rettslig holdbare. De må bygge på individuell behandling og likebehandling av nasjonaliteter. Avslag må ha en reell grunn i hensynet til innvandringskontroll, og ikke være generelle begrunnelser basert på erfaring med f.eks. spesielle land. Det er ikke kritikkverdig å søke om asyl eller å søke om å forlenge et opphold. Bare dersom et avslag ikke respekteres, har vi et problem.

Arbeiderpartiregjeringen har hatt høy kvinneprofil og framstått som frontkjemper for kvinners behov og rett til beskyttelse mot kjønnsbasert forfølgelse. Og loven er

klar, men i praksis tas det ikke nok slike hensyn. Nå erkjenner Regjeringen behov for en gjennomgang av lov og forskrifter, fordi loven ikke virker som den skal. På tross av det vil de ikke ta den nødvendige konsekvensen av det de sier sjøl: gi kvinner som har fått avslag etter gammelt regelverk, opphold inntil vi har fått en ny og riktig behandling av sakene. Det kan godt hende at en del av sakene vil måtte gis avslag, men det vet vi ikke. Usikkerheten er reist, og Regjeringen har faktisk støttet denne usikkerheten. Disse kvinnene lever i frykt for å miste livet og bli forfulgt, og det er reelt. Det er kun i handling og i praksis vi viser at vi mener det vi sier, og det er det som teller i slike saker. Vi vet hvordan kvinner blir behandlet i mange land. Arbeiderpartiet vet det. Det er usikkert om sakene vil få en endret stilling etter ny behandling, men jeg appellerer så sterkt jeg kan til Arbeiderpartiet i dag om å støtte forslaget og gi disse kvinnene en sjanse til å få bli inntil vi har fått en ny vurdering.

Utlendingsnemnda er ny. SV har ønsket at vi må få en skikkelig gjennomgang av Utlendingsnemndas arbeid, og få se på rettsanvendelsen i den etter hvert som sakene kommer, om den er i tråd med konvensjonen, om den er i tråd med regelverket, og ikke minst om den er i tråd med det vi politisk mener den skal være. Vi har også bedt om at beslutningene der, i anonymisert form, blir offentliggjort, slik at det blir mulig å følge med. Dessverre har ikke dette samlet flertall.

Meldingen har gitt noen nye forslag i integreringspolitikken. Men det er egentlig bare bosettingsordningen som er det helt nye, og den ble endret undervegs og ble bedre. Mye av det som står i meldingen er greit, men det meste av det har Stortinget sjøl foreslått eller sluttet seg til tidligere. Det er gjennomføringen som også her går for sakte.

Noe av det SV har vært svært kritisk til, er at både meldingen og Stortingets behandling viser at det er forskjell på våre og andres barn. SV står fast på at ingen skal diskrimineres på grunn av etnisk tilhørighet, men nå blir altså enslige asylsøkerbarn diskriminert i forhold til norske barn uten foreldre eller foresatte som kan ta vare på dem. Norske barn med samme utgangspunkt som enslige asylsøkerbarn ville automatisk bli et ansvar for barnevernet. Enslige asylsøkerbarn har ulike behov, akkurat som norske barn, og skal ha ulike tiltak, akkurat som norske barn under lov om barnevern, men de skal ha samme beskyttelse og samme hjelp som barn som er alene. SV og sentrum fremmer forslag om dette. Noe av det jeg har reagert mest på når man har diskutert dette, er at det fra enkelte statsråder i Regjeringen har kommet uttalelser som at det å få barn inn under barnevernet, er å stigmatisere barn og nesten si at de er kriminelle. Jeg undrer meg på hva slags syn dette er på barnevernet og på dem som trenger hjelp derfra. Hvis det står slik til, burde jo Regjeringen straks endre barnevernet. Nei, dette dreier seg om likebehandling og ikke-diskriminering mellom våre barn og de barna som kommer hit alene. Det er et viktig og grunnleggende prinsipp som jeg mener at regjeringspartiet burde ha sett nærmere på, og jeg regner med at etter

hvert som tida skrider fram, vil dette vise seg å være den eneste riktige måten å behandle det på.

Når det gjelder arbeid, viser også komiteen til at det bare er negativt med lange perioder med passivitet. Det gjelder for innvandrere generelt, men også for dem som sitter i mottak. Sunn fornuft og erfaring tilsier at jo før en kommer i gang med tiltak som kompetanseheving og språkopplæring, jo bedre er det, sier flertallet. Det er bare SV som mener at en skal ta konsekvensene av det, legge om politikken overfor arbeidsledige og tilby det alle sier er sunn fornuft. Fire ukers ventetid f.eks. på tiltak eller opplæring bør være maksimalt også for asylsøkere. I tillegg mener SV at det er nødvendig å se på forholdene i mottak, som i mange tilfeller medfører fattigdom. Det viser seg at noen har så dårlig råd at de ikke har råd til å benytte den legetjenesten de sier de trenger, og som vi vet de trenger. Dette er et alvorlig helseproblem, og det kan også føre til at vi får enda større helseproblemer i samfunnet, fordi vi vet at en del asylsøkere og flyktninger har med seg sykdommer fra andre land som vi har klart å bekjempe her i Norge. På tross av at Regjeringen ikke støtter dette forslaget, vil jeg be om at Regjeringen ser meget alvorlig på dette. Det kan være sånn at man bør fjerne egenandeler. Det kan også være andre tiltak man kan gå inn på for at dette skal fungere bedre.

I tillegg vil jeg igjen sette søkelyset på boligpolitikken, som er en nøkkelfaktor i integreringspolitikken. Her trengs det et mye større løft for at dette skal løse seg, og jeg vil vise til SVs tidligere forslag om at staten her må ta et større ansvar, både praktisk og økonomisk.

Odd Einar Dørum (V): Saken handler om asyl- og flyktningpolitikk og et Dokument nr. 8-forslag framsatt av undertegnede på vegne av Venstre. Men før jeg går inn på disse forhold, vil jeg si noe om det som jeg oppfatter at en rekke talere har berørt, nemlig integrering.

Det som undrer meg i stadig stigende grad, er i hvor liten grad man i debatten om integrering vektlegger den normale, vanlige norske skolen. Dette sier jeg fordi jeg i disse dager har gjennomgått og besøkt samtlige videregående skoler i Oslo, og da får man faktisk et ganske betydelig innblikk i hvordan det ser ut i en by hvor 30 pst. av elevene i grunnskolen har minoritetsbakgrunn, og hvor man har høye prosentandeler også i videregående skole. Jeg har også selv som politiker i ulike roller sittet på integreringskonferanser hvor det er sosialarbeidere, sosiologer, forskere, byråkrater og lærere som er flyktningkonsulenter, men i liten grad skolefolk som er i skolen. Jeg vil på det sterkeste med henvisning til alle i salen, men spesielt til statsråden, understreke dette poenget. Hvis man ikke fanger opp normalskolens situasjon, og det gjelder kanskje spesielt i de byene som har utfordringene, først og fremst Oslo, men også byer som Drammen og Kristiansand, for å nevne noen, tror jeg man vil mislykkes med mye.

Så er det i innstillingen sagt mye klokt om andre forhold, som jeg ikke skal gå inn på.

Når det så gjelder komiteinnstillingen, vil jeg først ta opp det som går på forvaltningsssystemet. Det er åpenbart

for alle at det jobber under et voldsomt trykk, og at det har så mange forventninger knyttet til seg at det blir umulig å løse alle oppgavene. Jeg er tilfreds med at statsråden har satt i gang et arbeid for å gjennomgå dette, og at hun tar det på alvor. Det har hun lovet før, og jeg tar bare til etterretning at hun følger opp.

Jeg har nok likevel den samme utålmodighet som den som har kommet til uttrykk fra mindretallet i deres forslag, og som er framført av representanten Erna Solberg, som går ut på at når det gjelder å rydde opp, må det kunne gå an å sortere det man kan gjøre på kort sikt, og det man kan gjøre på noe lengre sikt, og lage en tidsplan for dette og spesielt se på restansespørsmålene innenfor en tidsramme. Jeg tillater meg å uttrykke meg slik, for med noe erfaring ikke bare fra dette feltet, men også fra andre felt, tror jeg at det å forplikte seg på den måten er nødvendig for å få et resultat.

Når det så gjelder de forhold som er fremmet i komiteen som går på barns situasjon, er jeg glad for at de er styrket. Jeg synes det er svært positivt.

Jeg er også glad for at det nå ikke lenger er noen skyggeboksing eller noen uenighet omkring noe så banalt, elementært, viktig og enkelt som at inngangsnøkkelen ikke til norsk kultur, men til borgerlige og sivile politiske rettigheter i dette landet, er å mestre språket. Det er klinkende klart uttrykt i meldingen, og komiteen har sluttet seg til det. Kunsten er da å følge det opp, og det var også derfor jeg nevnte skolen så sterkt som jeg gjorde. Da er det ikke nok bare å tenke på kursene, det er ikke nok bare å tenke på kursene for de kvinnene som trenger det, men skolen blir alfa og omega.

Den siste delen av innlegget skal jeg knytte til det Dokument nr. 8-forslaget som jeg har fremmet, og hvor jeg med stor glede konstaterer at i praksis har komiteens flertall innstilt på at man skal ha en gjennomgang av lovgivning, praksis og regelverk. Og saksordføreren sa jo til å begynne med at man forutsatte at dette hadde et sterkere trykk på seg enn den generelle gjennomgangen av utlendingsloven. Det støtter selvfølgelig Venstre.

Jeg hadde håpet at flertallet hadde fremmet det i praksis moratorieforslaget som lå som premisser i mitt Dokument nr. 8-forslag, og som mindretallet fra de to sentrumspartiene, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, og SV har fremmet. Når jeg har det synet, er det fordi jeg gjennom nærkontakt med et utall av asylsaker i mange år, har kommet fram til at vi på mange måter er blitt flinkere med mange typer saker. Men de saker hvor jeg har fått en mer og mer uggen følelse, gjelder de som knytter seg til disse kvinnene. Jeg er klar over at vi her også har saker hvor folk begynner å appellere til at vi er litt snille i hjertet alle sammen, og gjerne prøver å lure oss. Men jeg har hatt så mye nærkontakt med mange eksempler på saker hvor det er helt umulig for meg å tilbakeføre eksemplene til at de forsøker å lure oss. Jeg opplever på mange måter at vi kanskje er i den situasjonen som vi var i for noen år siden, da vi nesten systematisk ikke godtok at kristne kunne forfølges. Så godtok vi det, men var samtidig fullt oppmerksom på at det ikke var nok å være kristen og si at man kom fra Midtøsten, for da kunne vi slip-

pe inn fem millioner med det samme. Men vi beveget oss inn i landskapet. Jeg føler at når det gjelder kvinner som er forfulgt, er vi i samme situasjon. Vi er ikke gode nok til å fange opp dem som er utsatt for reell forfølgelse. Derfor skulle jeg ønske at et stortingsflertall hadde støttet moratorieforslaget som lå i mitt Dokument nr. 8-forslag, og som i dag er tatt opp av Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og SV.

Til slutt vil jeg bare på vegne av Venstre si at vi støtter de forslag som er fremmet på vegne av de to sentrumpartiene, Høyre og SV for noen forslags vedkommende, og mindretallsforslagene som er fremmet av Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og SV for andre forslags vedkommende.

Når det så gjelder de ulike forslag som gir uttrykk for at vi både har Fremskrittspartiet og et parti som ligger til høyre for Fremskrittspartiet, er det unødvendig å tilføye at vi bastant går imot dem.

Statsråd Sylvia Brustad: Situasjonen de siste åra på det feltet vi diskuterer i dag, har først og fremst vært preget av at altfor mange asylsøkere og flyktninger har sittet altfor lenge i mottak. Det har ført til at vi ikke har lykkes godt nok med integreringspolitikken. I hovedsak skyldes dette, som flere har vært inne på i debatten, lange saksbehandlingstider og også at det er vanskelig å få nok bosettingsplasser rundt omkring i kommunene. Dette er en situasjon som ingen er tjent med. Derfor er det nødvendig å prioritere tiltak for å få saksbehandlingstida ned og sikre raskere bosetting. Jeg er glad for at flertallet i komiteen støtter dette.

I løpet av det året jeg har vært kommunal- og regionalminister, er det gjennomført store endringer i organiseringa av utlendingsforvaltninga. Det er opprettet en uavhengig klagenemnd for utlendingssaker, UDI har overtatt ansvaret for å intervju asylsøkere, og jeg er den første statsråden som har ansvaret for både kontroll- og integreringshensyn.

Det siste året har UDI prioritert asylsaker framfor andre saker på utlendingsfeltet. Dette har vært en helt nødvendig prioritering, og jeg er glad for at utviklinga nå viser at det nå går noe raskere i behandlinga av disse sakene, sjøl om målet ennå ikke er nådd. Jeg deler for øvrig Stortingets store bekymring over at saksbehandlingstida for utlendingssaker har økt. Jeg viser her til den redegjørelsen jeg hadde for kommunalkomiteen den 13. februar i år, hvor jeg varslet en gjennomgang av UDI. Den gjennomgangen skal bl.a. se på muligheter for å effektivisere saksbehandlinga og på rutineer for økonomistyring i direktoratet. Fristen for å komme med tilbud er i dag, og vi vil så raskt som mulig gå gjennom tilbudene, slik at gjennomgangen forhåpentligvis kan starte i løpet av mai måned. I tillegg arbeides det med, som Stortinget er kjent med, forslag om oppmykning og forenkling av gjeldende regelverk med sikte på å redusere saksbehandlingstida. Jeg vil for øvrig komme nærmere tilbake til saksbehandlingstidene i UDI og hvordan jeg vurderer det videre arbeidet når det gjelder dette, i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett og i budsjettet for 2002.

Jeg er innstilt på å snu alle steiner for å få fortgang i sakene, og jeg er i likhet med Stortinget svært utålmodig. Jeg vil videre vise til at jeg vil nedsette et lovutvalg med sikte på å oppdatere og fornye utlendingslovgivninga. Jeg tar sikte på at utvalget kan være i arbeid senest ved årsskiftet, men så snart som det er praktisk mulig. Målet er å få en utlendingslov som er tilpasset den virkeligheten vi lever i i dag, noe som bl.a. må bety forenkling og oppmykning av regelverket, slik at det blir enklere og mindre tidkrevende å få tillatelse til å komme til Norge.

Jeg ønsker også med denne gjennomgangen å synliggjøre og ivareta kvinneperspektivet i lovgivninga bedre. I likhet med Stortinget er jeg opptatt av å synliggjøre at kjønnsbasert forfølgelse faller inn under flyktningkonvensjonen. Jeg vil derfor ta initiativ til nødvendige endringer i utlendingsloven eller forskriftene for å gjøre disse kriteriene klarere. Dette skal vi også få gjort raskere enn sjølve gjennomgangen av lovgivninga, slik Stortinget ber om. Norske myndigheter skal tolke flyktningkonvensjonen kjønns sensitivt, slik at en hele tida i asylprosessen har kvinners særlige behov for øye.

Den senere tid har det vært et sterkt mediefokus både på saksbehandlingstid og på UDI. Det forstår jeg, siden mange enkeltpersoner opplever at direktoratet ikke leverer tjenestene raskt nok. Men det er også viktig ikke å glemme de utfordringene vi står overfor når det gjelder bosetting og integrering av våre nyankomne flyktninger. De tiltakene vi iverksetter de første årene flyktningene er i Norge, har stor betydning for hvorvidt vi lykkes med det mer langsiktige integreringsarbeidet. Raskere bosetting og integrering av flyktninger vil dessuten innebære store ressursmessige besparelser for staten, ressurser som vi kunne ha brukt til andre mer fornuftige ting. Dersom f.eks. ventetida på bosetting av 10 000 personer kan reduseres med gjennomsnittlig to måneder, vil det bety reduserte utgifter til drift av statlige mottak på om lag 170 mill. kr i løpet av ett år.

Jeg er derfor glad for at Kristelig Folkeparti har sluttet seg til forslaget om en ny bosettingsordning. Jeg vil også gi ros til Kommunenes Sentralforbund, som har engasjert seg aktivt i arbeidet med å utforme en modell hvor kommunene tar et større solidarisk ansvar for å sikre et tilstrekkelig antall bosettingsplasser. Den nye bosettingsordninga, sammen med bedrede økonomiske rammebetingelser, vil og bør sikre at vi i framtida får et tilstrekkelig antall kommune-plasser til disposisjon, hvilket også vil bety en raskere bosetting for alle grupper av flyktninger. Det er derfor vanskelig for meg å forstå hvorfor det i denne salen er så mange som er imot denne bosettingsmodellen – uten å komme med andre alternativer. Hvorfor beholde en modell der alle blir tapere? Flyktningene sjøl taper mest. De blir boende i et mottak altfor lenge, noe som gjør dem mer og mer motløse for hver dag som går. Kommunene som før eller senere skal ta imot disse flyktningene, som da er vanskeligere å få i jobb og i skole etter altfor lang tid på mottak, taper. Og staten vil også være en taper, den må ut med hundrevis av ekstra millioner på folk som blir sittende tiltaksløse i mottak sjøl om de skal bli resten av livet i Norge.

Å få bosatt flyktninger og få dem vekk fra midlertidige boforhold og inn i trygge lokalmiljøer så raskt som overhodet mulig, må være et av våre viktigste mål som politikere på dette området. Vi kan gjøre noe med det, og jeg er glad for at det er et flertall som støtter opp om den nye bosettingsmodellen som jeg faktisk tror også er ganske avgjørende for å lykkes med hele integreringspolitikken.

Et viktig utgangspunkt for god bosetting er kartlegging av den enkeltes bakgrunn, behov og ønsker. Vi vil i bosettingsarbeidet selvfølgelig fortsatt legge stor vekt på den enkelte flyktnings muligheter for arbeid og utdanning. Dette tror jeg vil skape bedre grunnlag for stabil bosetting og redusert sekundærflytting. Men det betyr også at de kommunene som har hatt størst sekundærtflytting, i samarbeid med nabokommuner må kunne ta imot flere for førstegangs bosetting.

Sjøl om vi lykkes med dette, tror jeg vi likevel må regne med at noen velger å flytte. Flyttemønsteret til flyktninger ligner i stor grad flyttemønsteret til andre innbyggere i etableringsfasen, og det er ikke så unaturlig når en skal skape seg en ny framtid i et nytt land. Noen flytter for å få arbeid, det mener jeg er positivt, og andre flytter til steder hvor de har familie eller nettverk som på sikt kan bidra til trygghet og sjølhjelpenhet. Det har vist seg at flyktninger som tar eget initiativ og ansvar for egen livssituasjon, raskere blir uavhengig av offentlige ytelser. Jeg ser det derfor som uaktuelt å innføre bestemmelser som gjør det umulig for flyktninger å flytte dit hvor de kan få arbeid eller utdanning.

Regjeringa legger til grunn at kortere saksbehandlingstider og raskere bosetting i kommunene samlet sett vil føre til kortere opphold i mottak for asylsøkere og flyktninger. På den bakgrunn foreslår Regjeringa som kjent å videreføre dagens ordning med statlige mottak. Det er likevel behov for å vurdere alternative løsninger for personer med særlige behov. Samtidig mener jeg det er en utfordring å sikre kvaliteten på mottaksdriften. Det er bakgrunnen for at Regjeringa har foreslått å inngå noen langsiktige avtaler for drift av mottak for å bygge opp, ta vare på og videreutvikle spesialkompetanse hos driftsoperatørene og hos de ansatte i mottakene. I tillegg foreslår som kjent Regjeringa en rekke tiltak for å styrke enslige mindreårige i mottak spesielt, og jeg er glad for at komiteen er enig i dette. Erfaring viser at mange enslige mindreårige som kommer til Norge, har foreldre eller andre omsorgspersoner i hjemlandet eller i et annet land. Regjeringa vil derfor styrke arbeidet med å finne foreldrene eller eventuelt andre omsorgspersoner med tanke på at barnet kan bli gjenforent med sine foreldre i hjemlandet.

Jeg vil også understreke betydningen av at kommunene gir nyankomne flyktninger tilbud om gode introduksjonsprogram så raskt som mulig etter bosetting. Jeg har sjøl, i likhet med komiteen, vært i kommuner der nyankomne deltar aktivt i samfunnslivet og fungerer i ordinært arbeid eller utdanning i stedet for å bli henvist til sosialhjelp. Jeg ser derfor fram til å utrede og lage utkast til lovgivning om en ny stønadsordning for nyankomne flyktninger, og tar sikte på å ferdigstille det i nær framtid.

Jeg har ellers merket meg forslaget om å bruke fosterfamilier for de yngste enslige mindreårige asylsøkerne. Det gjøres allerede i dag, men kan nok brukes enda mer. Jeg har også merket meg forslaget om å etablere en ny type vergeordning for denne gruppen og å innføre kvalitetssikring av tolketjenester. Dette er tiltak som vil kreve ekstra ressurser, men som jeg synes er interessante.

Vi har i dag store utfordringer i asyl- og flyktningpolitikken, og jeg er glad for det engasjementet som Stortinget har vist i forbindelse med behandlinga av denne meldinga. Jeg vil imidlertid understreke at ikke bare staten, men også kommunene, flyktningene sjøl og ikke minst hver og en av oss har et ansvar for at integreringspolitikken skal lykkes. Men jeg mener at vi med denne meldinga og med denne innstillinga har lagt et godt grunnlag for en bedre integreringspolitikk i Norge.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Anita Apelthun Sæle (KrF): Den 21. mars sende statsråden ut eit rundskriv som skulle gjera det enklare for familiar å koma til Noreg medan saka deira vart behandla. Den 15. februar og den 21. mars varsla Regjeringa ein del forenklingar når det gjaldt det å koma til Noreg i samband med familiegjeforeining. Dette synest eg er veldig positivt, men i UDI ligg det ei mengd slike familiegjeforeiningssaker, noko det er heilt umogleg å akseptera for dei som ventar og ventar på sine kjære.

Kva vil statsråden gjera for at denne oppmjukinga skal få konsekvensar for dei som har venta på kona si altfor lenge?

Statsråd Sylvia Brustad: Det jeg akter å gjøre, er å iverksette det som jeg har signalisert på vegne av Regjeringa, og som Apelthun Sæle og Stortinget er godt kjent med, nemlig en del oppmykninger og forenklinger som bl.a. vil gjøre at familiegjeforeiningssaker behandles raskere enn det som er tilfellet i dag.

Nå er det slik at en del av forslagene krever lovendring, noen krever forskriftsendring, og noen dreier seg om praksis, og vi skal iverksette det så fort som det overhodet er praktisk mulig. Men man må altså vente inntil man får endret det som må endres, enten det er lov eller forskrift, før man kan bruke det på de sakene som ligger der. Så mens man venter på det, må sakene behandles etter det regelverket som gjelder nå, men der det bare er behov for å endre praksis eller man kan bruke de retningslinjer som er, skal det selvfølgelig iverksettes så snart som overhodet mulig. Jeg kan bare forsikre representanten om at det jobbes på høygir, som man har gjort ganske lenge nå, for å få en fortgang i disse sakene, og vi skal ikke ha mindre utålmodighet når det gjelder det i tida framover.

Erna Solberg (H): Jeg er glad for at statsråden sier at det jobbes på høygir, og at man har stor utålmodighet.

Jeg har først lyst til å kommentere spørsmålet om bosetting. Grunnen til at ganske mange partier, og iallfall Høyre, ikke har gitt sin tilslutning til bosettingsmodellen,

er at vi etter hvert syntes at den var verken fugl eller fisk. Vi hører statsrådets tro på at dette er det nye grepet som vil få til mer bosetting, men den modellen som er nå, er jo et helt annet opplegg – ifølge KS da – enn det opplegget hun selv fremmet i meldingen. Og vi har da sagt fra Høyres side at vi er skeptiske i forhold til KS sin rolle, men vi synes det er greit at KS, UDI og kommunene diskuterer utplasseringen av flyktninger. Vi har imidlertid problemer med at det er en nasjonal komitee som for enkelte kommuners vedkommende, bl. a. Oslo, i praksis kommer til å bestemme hvor mange de skal ta imot. Men det gjelder ikke bare Oslo, vi mener at det ikke er noen sammenheng i Regjeringens politikk når det gjelder bosetting og integrering. På den ene siden legger man sterk vekt på at integrering skal skje gjennom arbeid, strukturert norskopplæring og introduksjonsprogrammer. Men da må vi også innse at da kan ikke hver enkelt liten kommune hvert år motta flyktninger. Det betyr i praksis at det er et mindre antall kommuner som kan ta imot flyktninger, og at de må ta imot et større antall flyktninger av gangen for å få disse tingene til å fungere. Det tok man altså ikke høyde for i opplegget.

Da er mitt spørsmål til statsråden: Hva er det nå etter hennes mening som er igjen av hennes opprinnelige forslag til bosetting i den modellen? Er det bare det faktum at man skal sette dette på dagsordenen overfor kommunene? Det burde det være veldig mange andre muligheter til. Og i hvilken grad kommer man til virkelig å kunne ha fokus på det å forhindre annengangs bosetting, altså faktisk – som er vår alternative modell – i større grad å følge det flyktningene selv ønsker? For vi vet at en da både får til bedre integrering og unngår at enkelte kommuner blir lei seg for at de har satset mye, når flyktningene forsvinner.

Statsråd Sylvia Brustad: Det jeg i hvert fall er helt sikker på etter et drøyt år som kommunal- og regionalminister, er at den måten vi i dag driver bosettingsarbeid overfor våre flyktninger og asylsøkere på, ikke fungerer. Spørsmålet var: Hva skal vi gjøre med det? Jeg spurte kommunene om hva de mente måtte til for at vi raskere skulle få bosatt flere. Ett av de svarene jeg da fikk, var: Mer penger. Kommunene fikk – etter Stortingets vedtak – omtrent akkurat det de sjøl bad om. Hva er så situasjonen i kommunene nå? Det er ikke slik at det har blitt noe vårslepp i kommunene sjøl om de har fått akkurat det de har bedt om når det gjelder integreringstilskudd. Hva skal vi da gjøre? Vi satte oss ned og snakket med Kommunenes Sentralforbund – hvilket jeg faktisk mener er veldig viktig at vi gjør – som har ansvar overfor kommunene, og som representerer kommunesektoren. Vi har i samarbeid fått til en modell som vi har anbefalt overfor Stortinget. Jeg er veldig overrasket over at bl. a. Høyre ikke støtter den modellen. For hva er det som skjer? Jo, mange flyktninger sitter i mottak i måneder og år. Jeg er veldig glad for den fokuseringen og det engasjementet som komiteen har, f. eks. i forhold til enslige mindreårige asylsøkere. Men hvis vi tror at bosettinga nå går av seg sjøl uten at en får på plass en ny bosettingsmodell, som

til og med KS støtter, må jeg med all respekt si at det er å tro på julenissen, og det tror jeg faktisk ikke vi bør gjøre i forhold til dem som faktisk blir sittende i mottak i måneder og år, f. eks. enslige mindreårige asylsøkere som bør bli bosatt på en langt raskere måte.

Hva skjer videre? UDI må i dag bruke mange ressurser på å spørre kommunene om de vil ta imot flyktninger eller ikke. Og er ikke Stortinget og komiteen veldig opptatt av at UDI skal behandle søknadene langt raskere? Da må en også ta konsekvensene av det.

Jeg har også hørt at bl. a. Høyre har vært opptatt av at vi skal bruke pengene på en skikkelig måte. Hva skjer nå? Vi må bruke mange millioner kroner ekstra i året fordi mange flyktninger som skulle ha vært bosatt i kommunene tidligere, blir sittende altfor lenge i mottak. I tillegg mener jeg faktisk at hvis vi ikke greier å få et nytt grep omkring bosettinga i dette landet, vil vi lykkes enda mindre i integreringspolitikken. Jeg har også oppfattet at komiteen og Stortinget har vært særdeles opptatt av at vi skal lykkes bedre i integreringspolitikken. Men da må en også ta konsekvensene av det en sier. Da mener jeg det er underlig at Høyre ikke støtter opp om en bosettingsmodell som også Kommunenes Sentralforbund gir sin tilslutning til.

Torbjørn Andersen (Frp): Jeg vil også tillate meg å følge opp noe av det som representanten fra Høyre, Erna Solberg, var inne på når det gjelder bosetting.

Det var vel opprinnelig slik at Regjeringen og statsråden ønsket å tvinge kommunene til å ta imot og bosette flyktninger. Men da en altså måtte innse at en ikke ville få gjennomslag for dette, modererte en dette forslaget noe. Men jeg mener iallfall at forslaget fortsatt bærer preg av å være en slags streng diktat til en del kommuner om at de vær så god skal ta imot flere flyktninger. Fortsatt legges det altså opp til at det skal være et nasjonalt utvalg som skal fordele antall flyktninger til kommunene. Derfor kunne det være interessant å høre hva statsråden mener, om det fortsatt er fullt mulig for en kommune å si bastant nei til å ta imot og bosette flyktninger. Med denne nye ordningen synes jeg det virker noe uklart, og jeg vil gjerne få høre en avklaring fra statsråden på akkurat det.

Statsråd Sylvia Brustad: Regjeringa hadde ikke lagt opp til noen tvang i sin opprinnelige bosettingsmodell, men vi oppfattet det slik at KS underveis i marsjen ville ha en annen bosettingsmodell. Jeg syntes faktisk at saka var for viktig til å ri prinsippet om hvilken modell som var den beste. Det jeg og Regjeringa var opptatt av, var å få en raskere bosettingsordning enn den som er i dag. Derfor gikk vi som kjent i dialog med Kommunenes Sentralforbund og ble enige om den modellen som det nå heldigvis blir flertall for. Der er det slik, som representanten Andersen var inne på, at vi ønsker at det skal være et nasjonalt utvalg som skal fordele – om en vil – i forhold til det samlede bosettingsbehovet det kommende året, og som også skal fastsette kriteriene som kommunene i hvert fylke skal legge til grunn for bosetting hvert år.

Så er det slik at vi legger opp til at UDI sammen med KS skal be kommunene om å ta imot et visst antall flyktninger. Og hvis det er slik at det gjenstår en rest når høsten kommer som ingen kommuner vil ta imot, så er det lagt opp til at Kommunenes Sentralforbund på sine høstkonferanser skal forestå fordelingen av disse.

Det som ligger i bunnen for hele denne modellen, er at flere kommuner må ta et større solidarisk ansvar for å få bosettinga på plass. Jeg vil minne om at når vi sier at vi skal ta imot folk fra andre land som er i nød – noe som er helt riktig etter Arbeiderpartiets mening – er det også slik at det får noen konsekvenser, bl. a. at de skal bosettes i noen kommuner. Da mener jeg at vi bare lurer oss sjøl hvis vi ikke har et opplegg som gjør at vi får til bosettinga langt raskere. Det gjør vi gjennom dette. Jeg har også oppfattet at mange kommuner faktisk er positive til ordninga, i likhet med Kommunenes Sentralforbund. Derfor føler jeg meg også trygg på at vi her skal kunne få til et opplegg som gjør at det i framtida vil være færre, både voksne og ikke minst unger, som blir sittende i mottak så lenge som tilfellet er i dag.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Statsråden understreka i innlegget sitt at praktiseringa av norsk utlendingslov skal ha eit «kjønns sensitivt» perspektiv.

Mitt fyrste spørsmål vil gå i forhold til det manglande samsvaret som er påvist mellom dagens lovverk, dei regelendringane som skjedde i 1998, det rundskrivet som vart sendt ut i 1999 og som galdt samlivsbrot, altså det lovverket som ser ut til å vera på plass for ein meir romsleg praksis, og det som enkeltsaker viser på ein svært alvorleg måte. Synest statsråden det er urimeleg at det i påvente av den gjennomgangen som ein no skal føreta, vert føreslått at effektivering av saker vert lagd til side inntil ein får ei ny vurdering av slike søknader som kan få så kjempestore konsekvensar for enkeltkvinner? Kva initiativ er det eigentleg statsråden vil ta? Er det denne gjennomgangen av utlendingslova som kjem til å ta vinter og vår, eller har ho no teke innover seg at det faktisk er eit stortingsfleirtal som vil ha ein raskare gjennomgang og ei raskare endring, slik at vi raskare får samsvar mellom lovverk og praksis?

Mitt andre spørsmål gjeld alle desse som i dag oppheld seg i mottak, og som etter det statsråden sjølv sa, i visse tilfelle ikkje har råd til nødvendige helsetenester og medisinar. Det ligg føre eit forslag frå SV og Senterpartiet som vil kunne betra det. Vil statsråden ta andre initiativ til forbetring på det området?

Statsråd Sylvia Brustad: Jeg er i likhet med mange i Stortinget opptatt av å være helt sikker på at vi ivaretar kjønnspektivet på en skikkelig måte. Men jeg er ikke innstilt på å stille saker i bero mens en nå gjennomgår både lover og forskrifter – slik jeg også er innstilt på å gjøre. Hvis jeg hadde ment det, måtte jeg også ha ment at dagens lovgivning og de som forvalter utlendingslovgivningen, forholder seg til at det ikke skulle være riktig. Det har ikke jeg noe grunnlag for å si. Det er slik at de

nye retningslinjene som ble lagt under Bondevik-regjeringa, blir fulgt.

Det jeg har lært meg i løpet av det året jeg har vært så heldig å få være kommunalminister, er at alle saker har to sider, og den andre sida kommer ikke alltid fram i media. Det er heller ikke alltid slik at det er det riktige bildet som blir presentert i media. Det tror jeg det er veldig viktig å ha med seg når vi snakker også om den typen saker. Det betyr ikke at jeg ikke tror og mener at kjønnspektivet er svært viktig. Men jeg mener at vi nå har fått en bedre mulighet til å avdekke slike ting bl. a. ved at det nå er UDI som foretar avhørene istedenfor politiet. For i UDI er det flere kvinner, og jeg tror det er lettere å få fram den type opplysninger når kvinner snakker til kvinner. Det er et viktig poeng.

Jeg tror også at det ved opprettelsen av Utlendingsnemnda, hvor vi har flere lekfolk inne, vil være enklere å få flere til å mene noe om den typen saker som ikke minst handler om rettssikkerheten.

Jeg kommer til å sørge for, slik flertallet ber om, at vi får en raskere gjennomgang av det som dreier seg om kjønnspektivet, istedenfor å vente til vi har gått igjennom hele utlendingsloven. Og hvis det da er behov for å endre forskrifter, eller for å endre praksis, får vi se på det. Men jeg er innstilt på å foreta en hurtigere gjennomgang av dette enn av selve utlendingsloven.

Når det gjelder det siste spørsmålet om helsetjenester, er det noe Regjeringa vil gå igjennom.

Karin Andersen (SV): Først til den nye bosettingsordninga: SV er ikke imot den nye bosettingsordninga, men vi har mer tro på at man vil lykkes med bosetting hvis man f. eks. får en sterkere satsing på bolig, hvis man får en politikk i forhold til arbeidsmarkedstiltak og opplæring slik som vi har skissert, og i tillegg får på plass et system der spesielt de enslige, mindreårige søkere blir behandlet etter barnevernsloven. Det ville gi en styrking som ville gjort det mulig for kommunene å vite hvordan de skal håndtere slik bosetting. Jeg har behov for å få en avklaring fra statsråden på hvorfor hun er uenig i dette. Hva er begrunnelsen for statsrådens og Regjeringas forskjellsbehandling av norske barn og utenlandske barn uten foreldre som søker asyl i Norge? Hva er den prinsipielle forskjellen på disse barna, og hvorfor mener statsråden at de ikke skal få et likt tilbud?

Så til noen av de enkeltsakene som har versert. SV ønsker ikke å saksbehandle enkeltsakene, men vi ønsker å se på prinsippene, om den måten de blir behandlet på, er i tråd med Regjeringas politikk. Derfor har vi spurt statsråden: Er det i tråd med Regjeringas politikk at familier som har fått avslag på sine søknader, men som har syke barn som kan risikere å dø hvis de blir kastet ut, skal kastes ut og ikke få anledning til å bli til barnet blir friskt? Dette dreier seg om prinsipper og ikke om behandling av enkeltsaker.

Så til det siste punktet. Statsråden var nå på talerstolen og sa at Regjeringa var opptatt av å ivareta kvinnespektivet. Det konkrete spørsmålet som det er viktig å få svar på nå, er: Mener Regjeringa at dette perspektivet er

godt nok ivaretatt? Hvis Regjeringa mener det er godt nok ivaretatt, hvorfor skal man da ha en ny gjennomgang av saken?

Statsråd Sylvia Brustad: Til spørsmålet om barnevernsloven og hvorvidt den skal gjelde i forhold til alle mottak der det er enslige mindreårige asylsøkere: Jeg mener at dette er å gjøre barna til klienter. Jeg mener også, etter det jeg har sett og lært i løpet av dette året – jeg har møtt mange barn i en slik situasjon – at barna har svært forskjellige behov. For noen er det best å bo i bokollektiv. Jeg har selv møtt mange ungdommer som gjør det. Det er ikke nødvendigvis at de er under barnevernet. For noen av de barna er fosterhjem det beste, for andre er det altså andre løsninger som er det beste. Jeg mener vi må ha rom for å kunne finne ulike løsninger, og jeg mener også at de tiltakene som Regjeringa har foreslått, og som Stortinget nå i dag slutter seg til, og også en forsterkning av det i forhold til å styrke bl.a. bemanning, kompetanse osv. for å følge opp barna enda bedre mens de er i mottak, er viktige tiltak for å gjøre noe med dette. Jeg mener det er langt bedre forslag enn å si at en skal komme inn under barnevernsloven.

Så vil ikke jeg her kommentere enkeltsaker som representanten Karin Andersen tar opp, bortsett fra å si – for jeg har sett at det har versert en del saker i forhold til bl. a. Kosovo – at sjuke barn kan være mangt, og for en del sjukdommer er det fullt mulig å få behandling i Kosovo. Poenget mitt med å si det er at her må det selvfølgelig foretas en individuell vurdering i hver enkelt situasjon, og også i forhold til hvilken sjukdom en her snakker om. Jeg vil også si at i forhold til det andre eksemplet på en sak som også har stått omtalt i media, en sak i Solli, er det bildet som ble presentert i media, ikke nødvendigvis det riktige. Når det gjelder den familien det der var snakk om, var det faktisk slik at vedkommende familie hadde fått beskjed om å reise ut tidligere og ikke hadde forholdt seg til utreisefristen. Derfor bør det ikke komme som en overraskelse for noen at det da blir bedt om utsendelse på et senere tidspunkt.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Ivar Østberg (KrF): UDI har en meget viktig og meget vanskelig oppgave som forvalter av vår asyl- og flyktningpolitikk. Statsråden var i sitt innlegg innom redegjørelsen som hun gav til kommunalkomiteen den 13. februar, der hun gav uttrykk for stor forståelse for at kommunalkomiteen ville ha en redegjørelse for situasjonen i UDI. Hun sa da at UDI har et stort arbeidspress, og at den negative medieoppmerksomheten sliter på. Statsråden var også inne på at Statskonsult hadde hatt en gjennomgang – som førte til en rapport i januar 2000, altså for 15 måneder siden – som bl. a. hadde ført til omorganisering. Omorganiseringen har ført til – og det var stats-

råden glad for, gav hun uttrykk for fra talerstolen – en raskere asylsaksbehandling. Hun uttalte:

« Dette var helt nødvendig, men denne prioriteringen har dessverre ført til at saksbehandlingstiden for andre saker har økt, slik at situasjonen i dag ikke er akseptabel for disse sakene. Den bebudede gjennomgangen skal bidra til å finne tiltak som må settes i verk for å endre dette. »

Jeg er glad for gjennomgangen, og jeg håper det er tilstrekkelig. Ikke alle tror det. På lederplass i Aftenposten omtales statsrådets gjennomgang av UDI som «lite seriøs saksbehandling på høyt politisk nivå». Og vi har dessverre opplevd at menneskerettighetsforkjemperen Kristoffer Gjøtterud har funnet det nødvendig å politianmelde UDI – en anmeldelse som ble levert 20. april i år.

I Aftenposten den 29. mars i år står det en artikkel med stor overskrift: «Asylsøkere skal kun få én sjanse». Og videre:

« Søknaden behandles ikke. Asylsøkere må heretter forlate Norge uten at søknaden behandles dersom de fra før av har søkt om asyl i Schengen-området, Storbritannia eller Irland. »

I denne saken har UDI blitt gitt høve til å uttale seg, ifølge Aftenposten, og direktøren uttaler:

« Vi vil som utgangspunkt kreve at landet hvor asylsøkeren først ble registrert, skal ta tilbake vedkommende og behandle asyl-søknaden. »

Jeg finner dette merkelig, for da vi behandlet Dublin-konvensjonen, sa flertallet uttrykkelig:

« Formålet med Dublinkonvensjonen er blant annet å motvirke at asylsøkerne blir henvist fram og tilbake mellom statene uten å få søknaden behandlet. »

Og videre:

« Flertallet vil understreke at en medlemsstat står fritt til å behandle en asylsøknad selv om den ikke har plikt til det etter Dublinkonvensjonen. Det vil være norsk asylpolitikk som vil gjelde ved behandlingen av søknader i Norge. »

I et av vedleggene, brevet fra statsråden den 23. februar i år til komiteen, understreker da også statsråden nøyaktig det samme syn i svaret på spørsmål 13.

Jeg tror vi er helt avhengig av, hvis vi skal få til en god politikk, at UDI har tillit, og nettopp uttalelser som den jeg siterte fra Aftenposten den 29. mars, hvor det legges opp til en politikk der asylsøkeren skal sendes tilbake – «Vi vil som utgangspunkt kreve at landet hvor asylsøkeren først ble registrert, skal ta tilbake vedkommende og behandle asyl-søknaden» – er i strid med Stortingets og statsrådets vilje. Jeg håper inderlig at statsråden makter å rydde opp i disse forhold, for vi kan ikke leve med et UDI som ikke er i pakt med Stortingets og statsrådets vilje. Da vil kravene om offentlig gransking øke med styrke.

Presidenten: Da er den reglementsmessige tid for formiddagens møte omme. Nytt møte blir satt kl. 18.